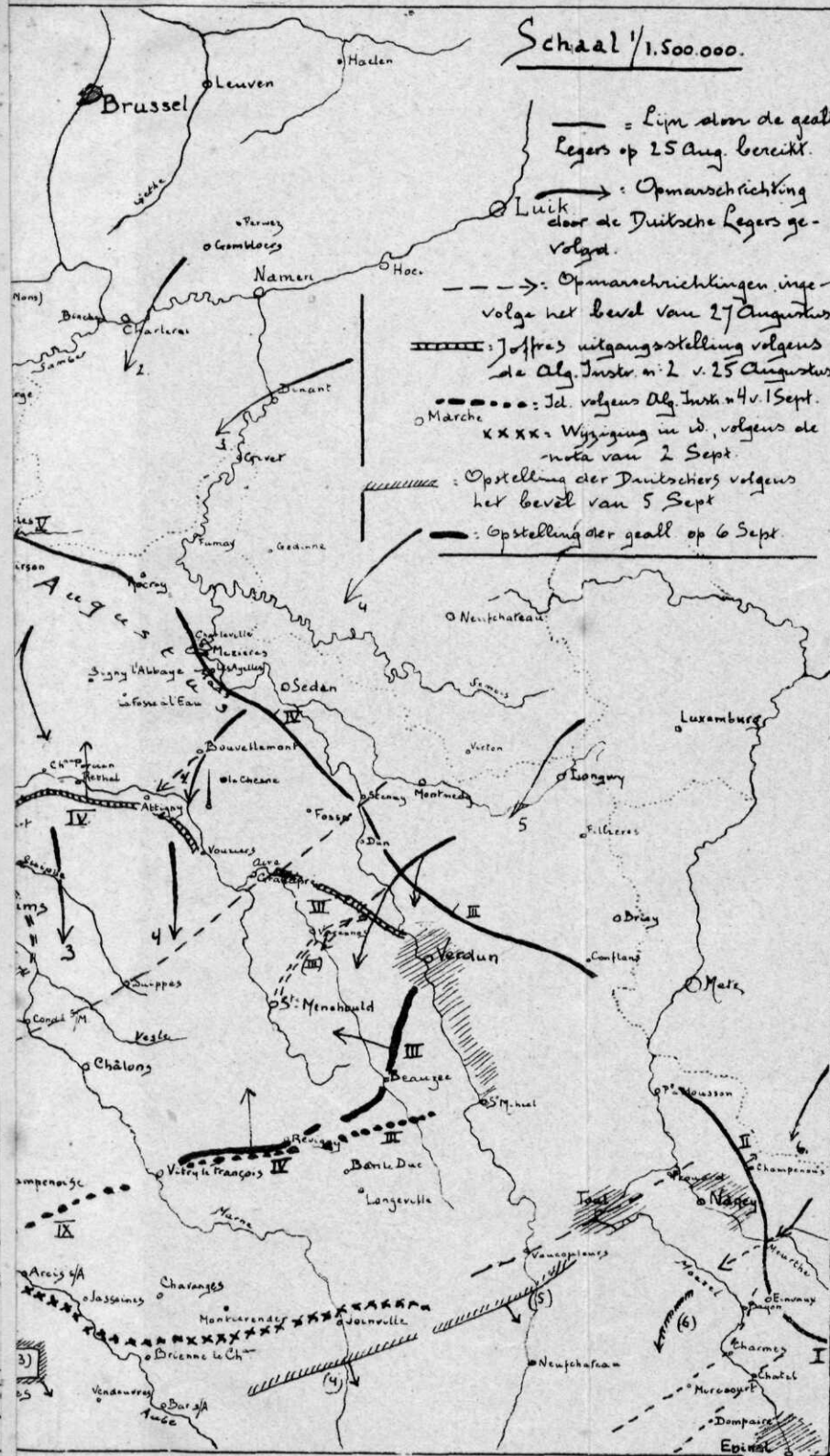

Ontrop: Voorgeschiedenis Marnestag.

Schaal 1/1.500.000.

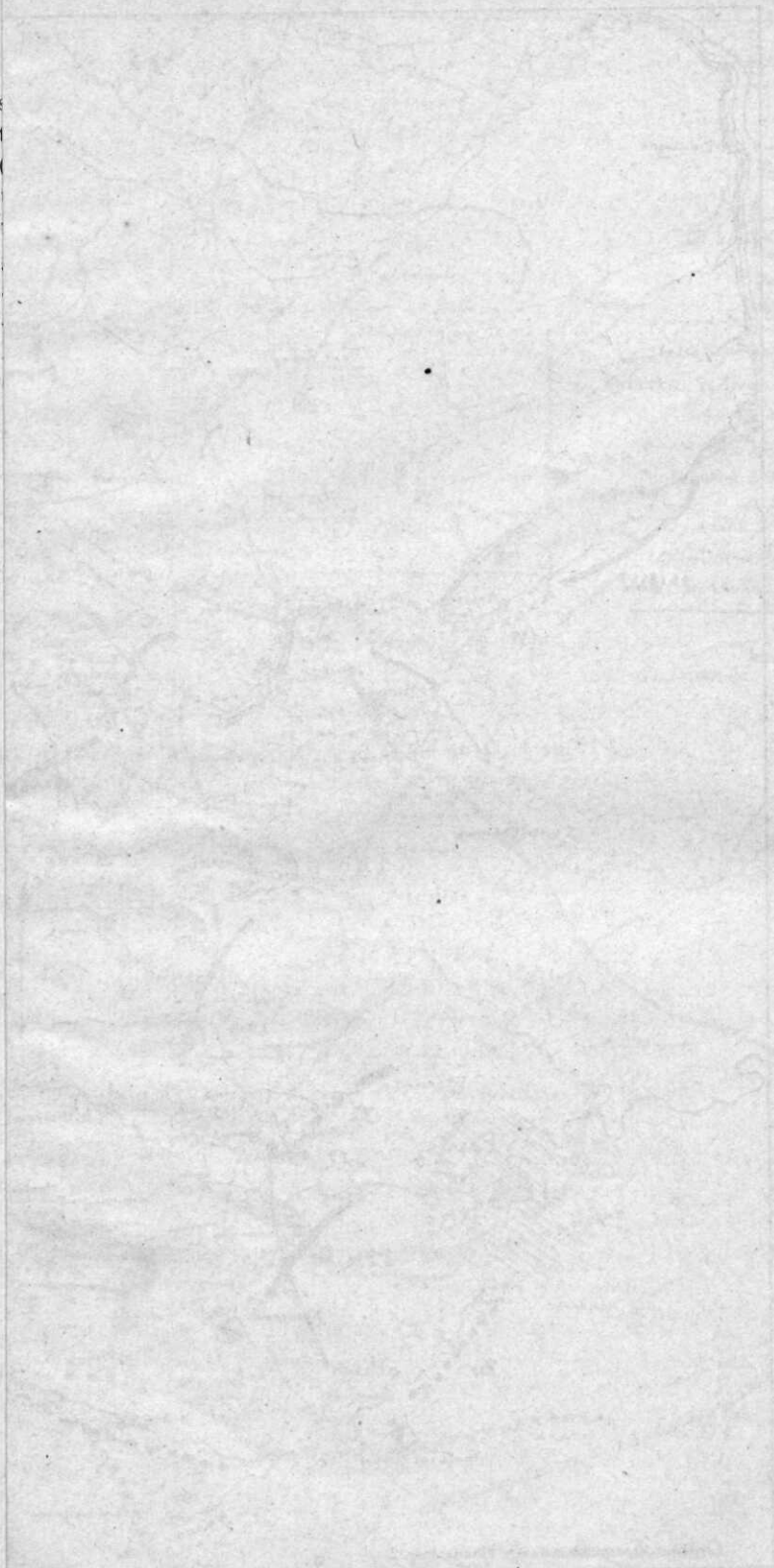
- = Lijn door de geallieerde Legers op 25 Aug. bereikt.
- = Opmarschrichting door de Duitse Legers gevolgd.
- = Opmarschrichtingen in gevolge het bevel van 27 Augustus
- ||||| = Joffres uitgangstelling volgens de Alg. Instr. n: 2 v. 25 Augustus
- = Id. volgens Alg. Instr. n: 4 v. 1 Sept.
- Marche
- xxxxx = Wijziging in id. volgens de nota van 2 Sept.
- ||||| = Opstelling der Duitschers volgens het bevel van 5 Sept.
- = Opstelling der geallieerde op 6 Sept.

Luxemburg

Verdun

Reims

Paris

De Voorgeschiedenis van den Slag aan de Marne.

DOOR

H. G. ONTROP,

Kapitein der Infanterie.

(Vervolg van bladz. 160.)

Thans zullen wij nagaan, in hoeverre de bewegingen der geallieerde legers overeen kwamen met de gegeven bevelen.

Met de mededeeling dat op het front van het 1ste en 2de Fransche Leger werkelijk een toestand van evenwicht van krachten intrad, die nagenoeg, ook gedurende den slag aan de Marne, bleef behouden 1), kunnen wij voor wat de gebeurtenissen ten Zuidoosten van Verdun betreft, in deze volstaan.

De Fransche 3de en 4de Legers waren op den 25sten Augustus teruggegaan op de lijn Conflans—Dun—Charleville, het 3de Leger Zuid van Stenay en ten Oosten van de Maas, het 4de Leger op den linkeroever dezer rivier. Den volgenden dag ging ook het 3de Leger, op den rechtervleugel goed gesteund door een offensief van de 55ste en 56ste Reservedivisies, welke divisies echter later op dien dag, ten behoeve van het 6de Leger aan het 3de Leger werden ontnomen, achter de Maas terug.

Hevig was de tegenstand die hier tegenover de Duitsche 4de en 5de Legers (resp. onder Albrecht van Württemberg en den Duitschen Kroonprins) geboden werd; wel gelukte het aan den rechtervleugel van het 4de Duitsche Leger tot ten Zuidoosten van Signy l'Abbaye (la Fosse à l'Eau) door te dringen, maar de toestand werd weldra, juist op dien vleugel, zoo benard, dat op den 27sten door den Commandant van het 4de Leger dringend en herhaaldelijk de hulp moest worden ingeroepen van het 3de Duitsche Leger; nog gevaarlijker werd de toestand voor de Duitschers, toen op den 28sten, de eerst

1) Alhoewel het feit buiten het eigenlijke onderwerp dezer studie valt, moge hier gewezen worden op het opmerkelijke verschijnsel, dat én het Duitsche, én het Fransche Opperbevel, nagenoeg gelijktijdig er toe overgingen, eenige korpsen aan dit Oostelijk front te onttrekken om de aan de Marne optredende macht te versterken; konden de twee Fransche korpsen nog tijdens den slag ingrijpen, de drie hierbedoelde Duitsche korpsen, kwamen nog juist bijtijds, om bij Soissons een voortschrijden der geallieerden op den Noordelijken Aisne-oever te helpen beletten.

kort te voren aangekomen 1ste Marokkaansche Divisie, door de Langle de Cary bij Fosse à l'Eau met succes werd ingezet, te meer waar von Hausen slechts schoorvoetend de gevraagde hulp verleende: eerst op den 29sten zou het gros van het Duitsche 3de Leger — dat nagenoeg geen vijand tegenover zich had — het gevechtsterrein genaderd zijn; toen echter was de hulp niet meer noodig, want de Commandant van het 4de Fransche Leger had gevolg moeten geven aan den uitdrukkelijken last van Joffre, den terugtocht op den 29sten voort te zetten. Op de Langle's voorstel toch, om aan de Maas te blijven (27 Augustus) had Joffre geantwoord: „Ik heb er niets tegen dat gij morgen, 28 Augustus, in de ingenomen opstelling blijft, ten einde het door U behaalde succes tot een goed einde te brengen („affirmer”), en om te doen blijken, dat Uw terugtocht slechts van strategischen aard is; maar op den 29sten moet de terugtocht worden voortgezet.”

Het herhaaldelijk aandringen van den Hertog van Wurtemberg bij den Commandant van het 3de Leger, om, met een zoo groot mogelijke macht den rechtervleugel van het 4de Leger te hulp te snellen, en de Zuidoostelijke richting, die tengevolge daarvan von Hausen's Leger op den 29sten insloeg, was voor de Franschen van overwegend belang. Op dien 29sten toch, was de gaping, die tusschen het 4de en 5de Leger, al dadelijk bij den terugtocht was ontstaan, reeds tot 50 K.M. verbreed, en slechts door twee cavaleriedivisies (de 4de van het 5de Leger en de 9de van het 4de) werd het verband tusschen de legervleugels onderhouden. Hierbij kwam dat het 5de Fransche Leger op 29 Augustus, van uit de lijn Moy—Vervins in Noordwestelijke richting tot het offensief was overgegaan, zoodat het gat, mede doordat ook de 4de Cavaleriedivisie bij Vervins in het gevecht betrokken werd, nog grooter dreigde te worden.

Waren er voor het 3de Duitsche Leger geen omstandigheden geweest, die den Commandant er toe brachten van de hem bevolen Zuidwestelijke marschrichting af te wijken, dan zou door dit Leger, op een gemakkelijke wijze, een schitterend succes kunnen zijn behaald. Geen vijand van belang tegenover zich wetend, had het Leger dan, door het verrichten van een kleine zwenking naar rechts, die het in den rug van het 5de Fransche Leger zou hebben gebracht, op afdoende wijze aan von Bülow de hulp kunnen brengen, die ook trouwens door dezen, om 12.54 nam. van den 29sten, dringend werd ingeroepen.

De weer voortgezette terugtocht bracht de Fransche 3de en 4de Legers op den 31sten Augustus ongeveer in de lijn, in Joffre's

instructie aangegeven: het 3de Leger had den Noordrand van het Argonnerwoud bereikt, rechtervleugel nog ten Oosten van de Maas, vóór het Noordfront van de vesting Verdun; het 4de Leger, waarvan de linkervleugel sinds den 29sten een zelfstandige groep vormde onder Foch's bevel, stond aan de Aisne, rechtervleugel Noord van Attigny, linkervleugel Zuid van Château-Porcien.

De Fransche legers bleven zich dapper weren, zoo, op den 30sten in de lijn Sassey—Fossé—le Chêne—Bouvellement, als nu weer aan de Aisne. Thans was het Sarrail, die, nadat hij op den 30sten Generaal Ruffey als Commandant van het 3de Leger had opgevolgd, en onmiddellijk daarop met succes tot het offensief was overgegaan, door Joffre er aan herinnerd moest worden, dat de terugtocht voortgezet moest worden: „Ce mouvement de repli prépare les opérations ultérieures. Il faut que tout le monde le sache et ne croie pas à une retraite forcée!”

Nu, aan een verplichten terugtocht der Franschen, geloofden de Duitschers op dit frontgedeelte zeker niet; voortdurend bleef de Commandant van het 4de Leger de hulp inroepen van von Hausen (3de Leger), die thans zelf, tegenover Foch, de handen vol had gekregen, en de berichten die van het 5de Leger inkwamen waren zoo ernstig, dat het Deutsche Opperbevel den 31sten Augustus 's avonds aan de Commandanten van het 3de en 4de Leger, de dringende aanwijzing gaf, den opmarsch met kracht voort te zetten, om het 5de Leger lucht te verschaffen.

Intusschen wordt het tijd, dat wij hier — alvorens na te gaan, welke gebeurtenissen zich intusschen op het meer Westelijk oorlogsveld hadden afgewikkeld — het bevel inlasschen, dat den 27sten Augustus van het Deutsche Opperbevel uitging.

De navolgende aanwijzingen werden omtrent den vijand verstrekt:

„De Franschen zijn — ten minste met de Noordelijkste en de middelste groep — in vollen terugtocht, richting Zuidwest en West, dus richting Parijs. Het is te verwachten dat zij op den weg daarheen, nieuwen en hardnekkigen weerstand zullen bieden. Alle berichten uit Frankrijk bevestigen, dat er gevochten wordt om tijdwinst, en dat het de Franschen er om te doen is, het grootste deel der Deutsche troepen aan hun front te binden, om een Russisch offensief te vergemakkelijken.”

We zien dus, dat hoe goed overigens het Opperbevel was ingelicht, een hernieuwd offensief van de zijde der Franschen en Engelschen, in den eerstvolgenden tijd klaarblijkelijk niet werd verwacht.

Vermoedelijk was het tengevolge van dezen gedachtengang, dat

twee legerkorpsen en een cavaleriedivisie, omstreeks ten tijde van het uitgeven van het bevel, van het front tegenover de Geallieerden, naar het Russische front werden verplaatst, en nog meerdere verplaatsingen naar het Oostfront werden gelast, welke last echter weldra weer werd ingetrokken.

Het bevel zelf hield in:

„1ste Leger, waarbij het 2de Cavaleriekorps (vonder Marwitz), marcheert ten Westen van de Oise naar de Beneden-Seine. Het Leger moet steeds gereed zijn, om in te kunnen grijpen, als het 2de Leger in gevecht komt. Bovendien wordt het met de flankbeveiliging van het geheele leger belast.

2de Leger, waarbij het 1ste Cavaleriekorps (von Richthofen) marcheert richting Parijs over de lijn La Fère—Laon. Het 1ste Cavaleriekorps zal vóór het front van het 2de en 3de Leger ophelderen.

3de Leger zet den opmarsch voort over de lijn Laon—Guignicourt, richting Château-Thierry.

4de Leger marcheert over Reims, richting Epernay. Het 4de Cavaleriekorps, toegevoegd aan het 5de Leger, zal ook voor het 4de Leger berichten inwinnen. Het VI^{de} Legerkorps gaat over naar het 5de Leger.

5de Leger zal de lijn Châlons—Vitry le François overschrijden. Door echelonnering links achterwaarts, zal het 5de Leger de flank van het geheele leger beveiligen, totdat het 6de Leger deze taak ten Westen van de Maas kan overnemen. Verdun zal worden ingesloten.

Het 6de Leger zal, aansluitende aan Metz, met het 7de Leger en het 3de Cavaleriekorps een opdringen van den vijand in Lotharingen en den Boven-Elzas beletten; gaat de vijand terug, dan zal het 6de Leger, waaraan toegevoegd het 3de Cavaleriekorps, de Moezel tusschen Toul en Epinal overschrijden, en de algemeene richting op Neufchâteau nemen; alsdan wordt dit Leger met de beveiliging van de linkerflank, belast.

7de Leger blijft voorloopig aan het 6de Leger toegevoegd. Rukt het 6de Leger op tegen de Moezel, dan wordt het 7de Leger zelfstandig en verhindert dan een oprukken des vijands tusschen Epinal en de Zwitsersche grens.

Sterke weerstand, die op de Aisne en later op de Marne geboden wordt, kan noodig maken, dat het Leger („Armee”), uit Zuidwestelijke, in Zuidelijke richting ombuigt.

Spoedig oprukken is dringend gewenscht, ten einde den Franschen niet den tijd te geven, om zich opnieuw te ordenen en ernstigen weerstand te bieden.

Een volksopstand moet in de kiem worden verstikt."

Opmerkelijk is in dit bevel, de richting Zuidwest tot West, die aan het 1ste tot en met het 5de Leger werd gegeven. Men moet wel aannemen, dat het Duitsche Opperbevel verwacht heeft, dat de vier geallieerde legers, die ten Westen van de Maas streden, zich op Parijs en de groote rivieren, in de nabijheid dezer vesting zouden terugtrekken; dit blijkt trouwens ook, uit de aan het bevel voorafgaande aanwijzingen, waarin, om niet verklaarbare redenen, aangenomen werd dat ook de 4de en 5de Fransche Legers — die op den 27sten immers nog op de Maas tegenstand boden — „richting Parijs" zouden teruggaan.

Omtrent Joffre's bedoelingen met het 1ste en 2de Leger liet men zich niet zoo stellig uit. Uit het bevel blijkt, dat het Duitsche Opperbevel er echter toch rekening mede hield, dat Joffre deze Legers tot het offensief zou aanzetten, terwijl hij met de rest terugging, en Joffre derhalve zijn eenheidsfront zou verbreken! Maar bleef dit offensief uit, dan zou ook het Duitsche 6de Leger nog aan den opmarsch „nach Paris" deelnemen.

Onwillekeurig is men geneigd aan te nemen, dat dus niet alleen — zooals bijna alle Duitsche dagboeken aantoonen — Parijs op de Duitsche troepen een groote aantrekkingskracht uitoefende, doch dat ook het Duitsche Opperbevel aan dit euvel mank ging. In ieder geval blijkt, dat er van een plan om de geallieerde legers à la von Schlieffen op beide vleugels in te drukken, indien al ooit, dan zeker op den 27sten Augustus nog geen sprake was.

Intusschen is ons reeds gebleken, dat op den 31sten Augustus de rechtervleugel van het 3de Duitsche Leger zich in de strook bevond, die feitelijk door het 4de Leger had moeten worden gevolgd. Die verschuiving van de 3de, 4de en 5de Legers naar het Oosten, gepaard met een verandering in de algemeene richting, thans vrijwel Zuid, was het logisch gevolg, van de, door het Duitsche Opperbevel niet verwachte, doch door Joffre bevolen, aansluiting van den rechtervleugel van zijn 3de Leger aan Verdun, en van het streven van den Franschen Opperbevelhebber, om zijn legers aaneengesloten, in breed front te doen teruggaan.

Wenden wij ons thans tot het meest Westelijk oorlogsterrein.

Aangezien hier de gebeurtenissen, aan de zijde der Geallieerden,

het meest beïnvloed zijn geworden door de handelingen van het Britsche Leger, zullen wij deze het eerst behandelen.

Na in de lijn Binche—Condé, ten koste van ernstige verliezen, dapperen tegenstand te hebben geboden, was het Engelsche Leger — twee korpsen en een cavaleriedivisie — onder den druk van het Duitsche 1ste Leger, en onder het voortdurend leveren van achterhoedegevechten, op den 25sten Augustus aangekomen in de lijn Landrecies—Le Câteau—Oost van Cambrai. French was aanvankelijk van plan in die lijn stand te houden, doch de voortdurende bedreiging op zijn Westelijken vleugel omtrokken te worden, en niet het minst de uitgeputte toestand van de troepen, brachten hem er toe, te gelasten, dat de terugtocht zou worden voortgezet tot in de lijn Ribemont—St. Quentin—Vermand, derhalve in de lijn welke door het 5de Fransche Leger zou moeten worden bezet. Echter was Joffre's instructie, waarin die lijn bepaald was, nog niet bij de legers ingekomen.

Het 1ste Korps, dat op den Oostelijken vleugel streed, en kort na aankomst bij Maroilles en Landrecies, in hevige nachtgevechten was gewikkeld geweest, zette, hierbij gesteund door Lanrezaac's linkervleugel, den terugtocht derhalve voort, om op den 27sten Augustus bij Origny Ste Benoite opnieuw stand te houden.

Smith Dorrien, de Commandant van het II^{de} Korps, zag geen kans den marsch te vervolgen, zonder eerst zijn troepen ten minste eenige rust te hebben gegund; niettegenstaande French's positieve orders en het feit dat de Westelijke vleugel van het II^{de} Korps sterk bedreigd bleef, besloot hij ten Westen van Le Câteau voorloopig stand te houden; gelukkig was op den 25sten de 4de Engelsche Divisie, oorspronkelijk voor etappendienst bestemd, bij het hoofdleger aangetrokken, en stond deze thans op den linkervleugel. Veel baat gaf dit echter niet, aangezien het juist zijn Oostelijke vleugel was, die door de Duitschers het eerst en het krachtigst aangevallen werd. Na zeer groote verliezen te hebben geleden, ging ook het II^{de} Korps in den namiddag van den 26sten terug; von Kluck achtervolgde aanvankelijk krachtig, doch dank zij vooral het opofferend optreden der Britsche cavalerie, gelukte het Smith Dorrien zich los te maken; de terugtocht werd voortgezet tot de omgeving van Ham aan de Somme, waar het Korps den 27sten, sterk verzwakt en uitgeput, aankwam.

Dat Smith Dorrien's linkervleugel niet sterker in het nauw werd gedreven, was te danken aan het ingrijpen van de Fransche 61ste en 62ste Reservedivisies, en het verschijnen van Sordet's cavalerie tegenover von Kluck's rechternvleugel. Veel kon de Fransche cavalerie wel niet doen; daarvoor was zij te uitgeput, doch

haar verschijning in de omgeving van Seranvillers en de uitwerking harer artillerie, hadden toch een remmenden invloed op het ingrijpen van den Duitschen rechtervleugel. De 61ste en 62ste Reservedivisies, die oorspronkelijk tot de bezetting van Parijs hadden behoord, en volgens punt 4 der instructie van den 25sten Augustus, bij d'Amade's Divisiegroep werden ingedeeld, waren op den 25sten, na uitlading te Arras, op Bapaume gedirigeerd; ten Noordoosten van deze stad werd op 27 Augustus een stelling betrokken, die twee Deutsche Korpsen (II. Armeekorps en IV. Reservekorps) tot zich trok en tot den ochtend van den 28sten vasthield, en derhalve het terugtrekkende Britsche II^{de} Korps groote verlichting bracht. In den loop van den 28sten echter werden beide divisies achtereenvolgens uiteengeslagen, de 62ste bij Moislains, de 61ste bij Combles.

Op 26, 27 en 29 Augustus, zocht Joffre, French in zijn hoofdkwartier op, en hadden langdurige besprekingen tusschen de twee Opperbevelhebbers plaats. Slaan wij er op na, wat French zelf 1) omtrent deze conferenties en de resultaten daarvan mededeelt, dan volgt daaruit:

op 26 Augustus vraagt Joffre dringend, om het Britsche Leger in de algemeene lijn te doen blijven, m. a. w. het geallieerde front intact te houden; French antwoordt, dat hij, niettegenstaande de vele verliezen, daartoe in staat hoopt te zijn; kort na Joffre's vertrek, maakt French uit de ingekomen berichten op, dat zijn II^{de} Korps in een benarde toestand is geraakt . . . en geeft zijn plan, om aan de Somme opnieuw weerstand te bieden, op;

op 27 Augustus stelt Joffre voor, het Britsche Leger, in de algemeene frontlijn Reims—Amiens stelling te doen nemen achter de Oise (?) 2); volgens French is men op de bespreking niet tot een besluit gekomen; enkele uren later hoort French van de hevige verliezen die het II^{de} Korps en de 4de Divisie hebben geleden; hij overweegt bovendien, dat als de vijand sterk opdringt, het wel eens mogelijk kon zijn, dat Joffre niet bij machte zou blijken om zijn belofte, het Britsche Leger op beide vleugels te steunen, gestand te doen; dus . . . French geeft zijn voornemen, om in de bovenbedoelde lijn stand te houden, op;

29 Augustus: heel duidelijk laat French zich omtrent deze bespreking niet uit; volgens zijn officieel rapport, van 17 September aan Kitchenier, zou hij toen op zich genomen hebben, het Britsche Leger voorloopig op een dagmarsch achter het algemeene

1) In zijn werk „1914”.

2) Vermoedelijk bedoelt French hier de Somme.

front te houden 1); volgens „1914” zou hij aan Joffre de toezegging hebben gedaan, er voor te zullen zorg dragen, dat hij niet door een voorbarigen terugtocht een bedenkelijke gaping in het front zou veroorzaken; om aan een offensief deel te nemen, moest het Britsche Leger echter eerst opnieuw geordend worden, en moesten versterkingen zijn aangekomen; Joffre verlangde slechts: het Britsche Leger zou in de algemeene lijn blijven, en het gat tusschen het 5de en 6de Fransche Leger afsluiten; antwoord: „daartoe was ik besloten”.... Nog op denzelfden 29sten Augustus komt het Britsche Leger aan de Aisne, tusschen Soissons en Compiègne, 40 K.M. ten Zuiden van Moy aan de Oise, waar het 5de Fransche Leger vocht, 30 K.M. Zuid van Roye, waar de rechtervleugel van het 6de Fransche Leger stond.

En op den 30sten, en op den 31sten, krijgt French nogmaals, en met den meesten aandrang, het verzoek, om stand te houden; noch Joffre's verzoek, noch het aandringen van Frankrijk's President, van Kitchenier, van de Britsche regeering, baten: het Britsche Leger blijft tot aan den slag aan de Marne uitgeschakeld.

Wel is waar had French's Leger tot den 27sten Augustus gevaarlijke oogenblikken doorgemaakt, en was de dappere tegenstand den Engelschen op vele verliezen te staan gekomen, doch van af den 28sten zou het Leger, ware het aan de Somme gebleven, in veel gunstiger omstandigheden zijn gekomen, doordat op dien dag de uitlating van het Fransche VIIde Korps in de streek van Rosières plaats had, en French derhalve niet meer voor zijn Westelijken vleugel behoefde te vreezen.

Op dien 28sten stond het Britsche Leger, ingevolge French's besluit, echter reeds in de lijn Zuid van Noyon—Zuid van La Fère, waardoor een hoogst gevaarlijke toestand voor den linkervleugel der Franschen werd geschapen. Wel was het concentratieterrein van het 6de Leger meer naar het Oosten verlegd, — vermoedelijk met het oog op de verschuiving naar het Oosten, die tengevolge van de door French gekozen terugtochtswegen, in de terugtochtsrichting van het 5de Fransche Leger had plaats gehad — doch doordat het Britsche Leger het front verliet, ontstond toch nog een bedenkelijke gaping van \pm 40 K.M. tusschen de Fransche 5de en 6de Legers. Aan von Kluck werd de vrije keuze gelaten, óf de flank van het

1) „...I finally arranged with General Joffre to effect a further short retirement towards the line Compiègne—Soissons, promising him however, to do my utmost to keep always within a day's march of him...”

5de Leger in te drukken, óf zich op het zich formeerende 6de Leger te werpen.

Het laatste moest in ieder geval worden voorkomen. Daarom gelastte Joffre aan Lanrezac, zoo spoedig mogelijk tot het offensief over te gaan, richting St. Quentin, om aldus het 1ste Duitsche Leger voorloopig vast te houden. Voorts bepaalde de Opperbevelhebber, dat het Cavaleriekorps een voorloopige Cavaleriedivisie zou vormen uit de minst afgematte paarden en ruiters van het Korps; deze Divisie zou op den 29sten Augustus de plaats van het Britsche Leger innemen, tusschen het 5de en 6de Leger 1).

Ongelukkig was in het 5de Fransche Leger een belangrijke stoornis ontstaan, doordien zijn Westelijke vleugel den 26sten had gedacht van die wegen gebruik te maken, welke thans door de Britten in beslag waren genomen. Daaruit volgde een verschuiving van de vleugelcolonnen naar het Oosten, die zich voortplante, en een zoodanige wanorde schiep, dat de 28ste grootendeels moest worden besteed aan het opnieuw ordenen der verbanden, om tot het offensief te kunnen overgaan van uit een lijn van La Vallée aux Bleds over Le Hérie naar Origny Ste Benoite loopend; de linkervleugel maakte front naar het Noordwesten van Origny tot La Fère. Het verband met het 4de Leger werd door een reservedivisie en een cavaleriedivisie onderhouden.

Het Duitsche 2de Leger (von Bulow) had voortdurend het 5de Fransche Leger op den voet gevolgd; het bereikte op den 28sten niet alleen de Oise, doch wist Guise en een bruggenhoofd ten Zuiden van die stad te bezetten.

Lanrezac's offensief begon op den 29sten derhalve onder moeilijke omstandigheden, temeer waar hij aanvankelijk toezegging had, dat het Britsche 1ste Korps ten Westen van den weg La Fère—St. Quentin zou steunen, doch om 2 uur 's ochtends van den 29sten bericht kreeg, dat ingevolge bevelen van French, die steun uit moest blijven. Duitsche cavalerie was bovendien reeds in de omgeving van Guiscard gemeld.

Toch gelukte het den Franschen linkervleugel, in den voormiddag goed voorwaarts te komen, en de Duitschers onder zware verliezen, over de lijn Essigny le Grand—Urvillers—Itancourt—Marcy tot dicht op St. Quentin terug te werpen. Ten Oosten van de Oise echter, wisten de Duitschers hun bruggenhoofd Zuid van Guise uit te breiden.

1) De rest, het rampzalig overschot van het Cavaleriekorps, zou zich ten Zuiden van Parijs begeven, om mensch en dier de gelegenheid te geven, van de doorgestane vermoeienissen en de gevolgen van een slechte verzorging, te bekomen.

In den namiddag kwam hulp opdagen voor den sterk bedreigden rechtervleugel van het 2de Duitsche Leger: v o n K l u c k wierp hier, op v o n B u l o w 's verzoek, zijn linkervleugelkorps (het IX^{de}) in het gevecht, terwijl bovendien van uit Noordelijke richting, de door v o n B u l o w ingezette reserve, de flank van de ten Westen van de Oise strijdende Franschen, bij Marcy aanpakte. L a n r e z a c 's linkervleugel moest terug, en stelde zich 's avonds weer in de uitgangstelling op den Oostelijken Oiseoever op.

Ondertusschen had L a n r e z a c het korps (I^{ste}) dat hij in reserve had gehouden, tegenover Guise ingezet, en tegelijkertijd een hernieuwd voorwaarts gaan voor zijnen, naar het Noorden front makenden, rechtervleugel, gelast. De aanval vorderde op dit gedeelte van het gevechtveld goed, zoodat v o n B u l o w omstreeks het middaguur draadloos bericht zond aan het 3de Leger, dat hij sinds den 28sten in hevig gevecht stond, zijn linkervleugel in de lijn Guise—Etréaupont, en dat een spoedig ingrijpen van het 3de Leger, richting Vervins, zeer gewenscht was; toen echter om 4 uur nam. dit bericht v o n H a u s e n bereikte, was diens leger reeds ingezet, om den rechtervleugel van het Duitsche 4de Leger hulp te brengen. (Zie bladz. 170). V o n B u l o w 's linkervleugel moest terug, en hier waren het de Duitschers, die 's avonds gedwongen werden, over de Oise terug te trekken.

Intusschen was J o f f r e 's doel niet bereikt. V o n K l u c k had met het grootste gedeelte van het 1ste Leger zijn marsch voortgezet, rukte over de Somme, en viel het VII^{de} Korps, dat nauwelijks uitgeladen was, aan. Wel hield dit korps nog eenigen tijd ten Noord-oosten van Rosières dapper stand, doch de overmacht was te groot, en strijdend trok de kiem van het 6de Leger tot in de lijn Moreuil—Roye terug, welke lijn 's avonds bereikt werd. Ook de voorloopige Cavalieriedivisie was in het gevecht betrokken geweest. Gedurende den marsch naar Fouquescourt, waar deze divisie in den morgen van den 29sten zou worden gevormd, hadden de onderdeelen reeds ontmoetingen met vijandelijke afdeelingen gehad. De Divisie wist nog in de lijn Nesle—Chaulnes, tot ter hoogte van het VII^{de} Korps te komen, doch 's avonds was zij gedwongen op Roye en Moreuil terug te gaan. De 55ste Reservedivisie, nauwelijks aangekomen, had met de eerst uitgeladen afdeelingen nog tegenstand geboden bij Péronne, en greep met het gros bij Roye in het gevecht van het VII^{de} Korps in; doch zulks kon, tegenover de overmacht der Duitschers, niet meer baten.

Aan het 5de Leger werd nog in den nacht van den 29sten op den 30sten de voortzetting van den terugtocht bevolen; het Duitsche 2^{de}

Leger volgde op den 30sten langzaam, met slechts zwakke afdeelingen.

Op den 29sten Augustus had Joffre den Minister van Oorlog medegedeeld: „Belangrijke vijandelijke afdeelingen marcheeren op, uit de richting Rocroy” — von Hausen's 3de Leger — „ben verplicht geweest den terugtocht van de Langle's Leger te gelasten, algemeene richting Reims;” — zie Joffre's antwoord aan den Commandant van het 4de Leger (bladz. — 170). „Ook bestaat de mogelijkheid, dat het offensief van den Duitschen rechtervleugel — dat ik door een aanval van Lanrezac's Leger tracht tot staan te brengen — Parijs bedreigen zal. Dientengevolge wensch ik, dat de 45ste Divisie op Parijs worde gedirigeerd. Mogelijk zal, zoo noodig, het garnizoen van de versterkte Legerplaats” (Parijs), „door een gedeelte van het Leger van Lanrezac worden versterkt.” (Zie noot 1 bladz. 151).

Op den 30sten, als het Joffre bekend is, dat von Kluck toch de Somme heeft overschreden, dringt hij, per telefoon, aan op het vertrek der regeering uit Parijs; reeds den 28sten Augustus had hij hiertoe het voorstel gedaan, doch de Regeering wenschte er niet op in te gaan; Joffre verwacht thans, dat de Duitschers binnen vier dagen voor Parijs zullen staan, en besluit met de mededeeling, dat hij den algemeenen toestand „assez grave” acht.

Vrij ernstig was die toestand dan ook zeer zeker: tusschen het 4de en 5de Leger een gaping in het front, die tot doorbreking kan leiden als von Hausen zich daarheen wendt; aan de Oise behaalt het 5de Fransche Leger wel is waar een tactisch succes, doch het Leger moet teruggenomen worden, omdat het offensief niet tot het gewenschte doel heeft geleid: von Kluck heeft zijn opmarsch niet gestaakt, heeft integendeel de verzameling van het 6de Leger verhinderd, en de divisies welke reeds uitgeladen waren, teruggedrongen; het Territoriale Leger, de 61ste en de 62ste Reservedivisie, het gros van het Cavaleriekorps, zijn voorloopig niet meer tot eenigen weerstand in staat; op het Britsche Leger valt in de eerstvolgende dagen nog niet te rekenen!

Het is dan ook geen wonder, dat Joffre zijn algemeene instructie nr. 2 ongedaan moest maken. Maar hoe groot de bezwaren thans ook waren, hoeveel ernstiger dan op den 25sten Augustus de toestand thans ook was, aan zijn plan: „Reculer pour mieux sauter” bleef Joffre met hand en tand vasthouden.

Op 1 September ging van het Fransche Hoofdkwartier de „algemeene instructie nr. 4” uit, waarbij de voortzetting van den terugtocht werd gelast.

ALGEMEEN HOOFDKWARTIER

DER

„ARMÉES DE L'EST" 1).

Alg. Hoofdkw. 1 September 1914.

GEN. STAF. — 3de Bureel.

Algemeene Instructie nr. 4. 2).

1. Niettegenstaande de door de 3de, 4de en 5de Legers behaalde tactische successen aan de Maas en bij Guise, moet het geheele leger, tengevolge van de omvattende beweging des vijands tegenover den linkervleugel van het 5de Leger, welke beweging in onvoldoende mate door de Engelschen en het 6de Leger is gestuit, met den rechtervleugel als spil, een achterwaartsche zwenking uitvoeren.

Zoodra het 5de Leger ontkomen zal zijn aan de bedreiging om op zijn linkervleugel te worden omvat, zullen de 3de, 4de en 5de Legers gezamenlijk opnieuw tot het offensief overgaan;

2. De terugtocht kan er toe leiden dat de legers gedurende eenigen tijd in algemeene richting Noord—Zuid terug zullen moeten gaan;

het 5de Leger, op den buitenvleugel, moet alles vermijden, waardoor het op den linkervleugel zou kunnen worden aangevallen; de overige Legers, waarvoor de noodzakelijkheid om de beweging snel uit te voeren, minder groot is, kunnen nu en dan opnieuw stand houden, en iedere gunstige gelegenheid aangrijpen, om den vijand nadeel toe te brengen.

Toch moet de beweging door elk leger zóó worden uitgevoerd, dat daardoor de naburige legers niet in gevaar worden gebracht; de Legercommandanten dienen elkander van hunne bedoelingen, hunne bewegingen, en de ingewonnen inlichtingen op de hoogte te houden.

3. De scheidingslijnen tusschen de marschzones der Legers, zijn als volgt:

Tusschen het 5de en het 4de Leger (detachement F o c h), kunstweg Reims—Epernay (bij 4de Leger)—kunstweg Montmort—Sézanne—Romilly (bij 5de Leger);

Tusschen het 3de en het 4de Leger, kunstweg Grandpré—Ste Ménéhould—Revigny (bij 4de Leger).

In de aan het 4de Leger toegewezen strook, zal het Leger-

1) Dit „Armées de l'Est" in tegenstelling met de „Armées de Paris" onder Galliéni.

2) Een Algemeene Instructie nr. „3" schijnt niet te bestaan.

detachement Foch in voortdurende verbinding blijven met het 5de Leger; de tusschenruimte tusschen bedoeld detachement en het gros van het 4de Leger wordt beveiligd door de 7de en 9de Cavaleriedivisies welke onder bevel van den Commandant van het 4de Leger staan, en die gesteund zullen worden door Infanteriedetachementen door dit Leger te verstreken.

Het 3de Leger zal de beweging verrichten, gedekt door de Maashoogten.

4. Men kan aannemen dat de terugtochtsbeweging zal worden voortgezet — zonder dat deze aanwijzing echter insluit dat deze grens bepaaldelijk moet worden bereikt — totdat de toestand bij de verschillende legers is als volgt:

een nieuw geformeerd Cavaleriekorps achter de Seine, ten Zuiden van Bray;

5de Leger achter de Seine, ten Zuiden van Nogent sur Seine;

4de Leger (gros) achter de Ornain, ten Oosten van Vitry,

3de Leger Noord van Bar le Duc.

Op dat oogenblik kan het 3de Leger versterkt zijn met de reservedivisies, die van de Maashoogten zullen worden aangetrokken, om aan het offensief deel te nemen.

Indien de omstandigheden het toelaten, zullen deelen van het 1ste en 2de Leger tegelegenertijd worden aangetrokken om aan het offensief deel te nemen; ten slotte bestaat de mogelijkheid dat de mobiele troepen uit de Legerplaats Parijs eveneens in de algemeene beweging zullen worden betrokken.

JOFFRE.

Joffre's bedoeling was dus klaarblijkelijk, om te trachten de Duitschers tusschen de versterkte Maashoogten en de versterkte legerplaats Parijs, in een fuik te kunnen vangen.

De legerplaats verkeerde nog in een ongunstigen toestand, aangezien vóór 26 Augustus zoo goed als niets gedaan was om haar in voldoende staat van tegenweer te brengen.

De Generaal Galliéni, die na zijn weder in dienst treden, den Generaal Michel, op den 26sten 1), als Gouverneur van Parijs was opgevolgd, begon echter onmiddellijk en met groote energie, de noodige maatregelen te treffen, om den geweldigen achterstand in te halen; het liet zich derhalve aanzien, dat onder zijn ferme leiding, althans het Noordfront, weldra behoorlijk weerstand zou kunnen

1) Volgens Grasset op 27 Augustus.

bieden; maar daartoe moest de weerstandslijn voldoende worden bezet, en stellig waren hiervoor meer troepen noodig, dan de vijf territoriale divisies en de Brigade Mariniers die na het ons bekende vertrek der 61ste en 62ste Reservedivisie, de bezetting der Legerplaats uitmaakten. Zooals wij hiervoor reeds zagen, had Joffre overwogen om hiertoe een deel van het 5de Leger te bestemmen, terwijl hij alvast de juist uit Algiers aangekomen 45ste Divisie 1), de in den Elzas vrijgekomen 8ste Cavaleriedivisie en het overblijfsel van het Cavaleriekorps binnen het bereik van de Legerplaats bracht. Zooals wij hierna zullen zien, werd ook het IV^{de} Korps, ten behoeve van Parijs, aan het 3de Leger onttrokken.

Intusschen zou niet het 5de Leger, doch het 6de Leger onder M a u n o u r y, aangewezen worden om Parijs in het Noorden en in het Oosten te dekken, en zou het 5de Leger, zooals wij uit de instructie reeds vernamen, zich richting Nogent sur Seine begeven.

Van 31 Augustus namiddag af, had Joffre namelijk verschillende berichten ontvangen, die duidelijk aangaven, dat het 1ste Duitsche Leger niet langer in de richting Parijs, doch thans naar het Zuidoosten marcheerde. Aangezien Joffre derhalve voorloopig geen omtrekking van Parijs aan de Westzijde behoefde te vreezen, behoefde hij derhalve niet tot een verschuiving van zijn 6de Leger naar de Beneden-Seine over te gaan, iets wat hem des te meer van pas kwam, aangezien reeds deelen van het 1ste Duitsche Leger, zich tusschen zijn 5de en 6de Leger hadden ingedrongen. Aan M a u n o u r y werd derhalve gelast, zich met Galliéni te verstaan omtrent het dekken der Legerplaats. Ondertusschen had Joffre er bij den Minister van Oorlog op aangedrongen, dat de bepaling, waarbij de Gouverneur van Parijs rechtstreeks ondergeschikt was aan de Regeering, en het Opperbevel niet over de bezetting mocht beschikken, buiten werking zou worden gesteld. 2 September gaf de Regeering hiertoe hare toestemming, waarop het 6de Leger door Joffre ter beschikking werd gesteld van Galliéni 2).

(Wordt vervolgd.)

1) De 45ste Divisie concentreerde op den 24sten Augustus te Narbonne, en was op 2 September te Parijs.

2) In den daaropvolgenden nacht, werd de Regeering van Parijs naar Bordeaux verplaatst.

De Organisatie van het Wapen der Genie en het Korps Pontonniers.

DOOR

C. A. HARTMANS,

Kapitein bij het korps Pontonniers.

De beide artikelen over de organisatie van het Wapen der Genie, verschenen in „de Militaire Spectator” No. 7 van Juli 1919 en No. 1 van Januari 1920, respectievelijk van de hand van den Kapitein der Genie H. L. van Royen en den 1e Luitenant der Genie J. Zwart, met de beide naschriften, geven mij aanleiding tot het schrijven van het volgende betoog.

In het legerverband zou ik slechts de „Technische” troepen wenschen opgenomen te zien. Bij deze „Technische” troepen zouden kunnen worden ingedeeld: de Pioniers, de Pontonniers, de Spoorwegafdeeling, de Verlichtingsafdeeling, de Motorafdeeling enz.; zij zouden onder één Inspecteur gesteld kunnen worden.

Aan deze „Technische” troepen moeten alle te veld voorkomende werkzaamheden kunnen worden opgedragen.

De werkzaamheden, die de kapitein v. R. aan den Staf der Genie (bouwbureau's) zou willen opdragen, kunnen door (burger) ingenieurs worden verricht.

Als overgangsmaatregel zouden officieren der Genie, die zich daartoe aangetrokken gevoelen, in burgerrijksdienst kunnen overgaan en mede met deze werkzaamheden worden belast. De (burger) ingenieurs zijn dan in de gelegenheid hunne kennis te vermeerderen met de kennis op het gebied van militaire bouwkunde, inundatiewezen, fortbouw enz., terwijl omgekeerd de oud-genieofficieren van de ervaring der (burger) ingenieurs partij zouden kunnen trekken.

Aan dezelfde personen zouden ook werkzaamheden buiten het leger kunnen worden toevertrouwd.

Mochten in oorlogstijd opdrachten worden gegeven tot het maken van werken van meer permanenten aard, dan is het m. i. geen bezwaar deze door de oud-genieofficieren of (burger) ingenieurs te laten uitvoeren. Wenscht men hen in militair verband te zien, dan biedt de rang van reserveofficier daartoe gelegenheid; noodzakelijk acht ik dit echter niet.

Het wapen der Genie zou dus plaats moeten maken voor de „Technische” troepen.

Min of meer vreemd doet het aan in „de Militaire Spectator” 1919 op blz. 458 1e alinea te lezen, dat de kapitein v. R. naar beperking van het arbeidsveld der Genie streeft en zich kort daarna, als op een begeerlijke prooi, werpt op het Korps Pontonniers, het Korps Torpedisten, de Motorafdeeling en de Luchtvaartafdeeling.

Voor de zoeven genoemde „Technische” Korpsen en Afdeelingen zijn m. i. genie officieren in het geheel niet noodzakelijk; in zoverre ga ik dus geheel met den 1sten Luitenant Z w. mede. Met stelligheid durf ik dit voor het Korps Pontonniers te beweren.

Ieder officier, van welk wapen ook, die de noodige aanleg en lust voor studie en daarbij de beschikking over eenige handigheid heeft, moet bij de „Technische” troepen kunnen worden ingedeeld; bovendien kunnen deze officieren, evenals de officieren-werktuigkundigen aan de Artillerie-Inrichtingen, gedurende 1 of 2 jaar aan de Technische Hoogeschool worden gedetacheerd.

Voor het Korps Pontonniers — vermoedelijk ook gewenscht voor de andere Technische troepen — zou ik het noodzakelijk vinden, dat een officier, die eenmaal de Pontonniers als „Technische” troep gekozen heeft, daarbij blijft ingedeeld; de geschiktheid voor dit Korps wordt toch pas na jarenlange ervaring verkregen.

Men denke daarbij slechts aan de zoo noodzakelijke bekendheid met onze talrijke rivieren bij verschillende weersgesteldheden.

De bezwaren, uit een slechte promotie voortspruitende, kunnen door een daarmede verband houdende tractementsregeling voor een groot deel ondervangen worden.

De mededeeling van den kapitein v. R., dat de werkzaamheden, die in oorlogstijd aan het Bruggendepot worden toevertrouwd, tot het ressort van een genie officier behooren, is eveneens bevreemdend.

Weet de kapitein v. R. dan reeds welke werkzaamheden dit zijn en zullen zijn?

Hoewel ik mij de laatste jaren ernstig verzet heb tegen de *wijze*, waarop van bepaalde zijde getracht werd een overgang van het Korps Pontonniers naar het wapen der Genie te bewerkstelligen, ben ik het met beide schrijvers eens, dat de Pontonniers bij de „Technische” troepen en niet bij de Artillerie behooren.

De indeeling van het Korps Pontonniers bij het wapen der Artillerie berust slechts op overlevering en zijn de door mij verkregen inlichtingen juist, dan lag het verband tusschen Pontonniers en Artillerie in het feit, dat in de 17e eeuw voor de bediening der

zware vuurmonden krachtige mannen moesten worden gekozen, die hoofdzakelijk onder de visschers- en schippersbevolking werden gevonden en dat deze mannen, vertrouwd op het water zijnde, in voorkomende gevallen tevens voor het maken van schipbruggen werden aangewezen.

Pijnlijk deed echter het lezen der volgende zinsnede in het naschrift van den kapitein van R. (pag. 50 van „de Militaire Spectator” 1920) aan:

„Het is daarentegen zeer goed mogelijk een officier, behoorende tot een ander wapen tevens geschikt te maken voor den dienst bij een der „Technische” korpsen, Pioniers, *Pontonniers* en Spoorwegafdeeling *buitengesloten*.”

Deze zinsnede houdt in, dat de officieren, thans bij het Korps *Pontonniers* dienst doende, niet voor hun taak geschikt kunnen zijn, daar zij geen genie-, maar artillerie officier zijn.

Bedoelde zinsnede lokt bij mij dan ook een ernstig protest uit; de strijd tusschen „Genie” en „*Pontonniers*”, die — velen zullen dit wel weten — heftig gewoed heeft, is gestreden.

Ook van de zijde der Genie, in dit geval van den kapitein van R., had alles moeten worden vermeden, dat aanleiding tot een nieuwen strijd kon geven.

Door samenwerking kan veel tot stand worden gebracht. Iedere overschatting van eigen kracht brengt echter noodzakelijk een geringerschatting mede van de krachten van alle andere officieren van het Nederlandsche Leger, van welk wapen ook; bovendien leidt ze niet tot het doel: „het komen tot een goede organisatie”.

Bij alle wapens zullen wel officieren worden gevonden, die zich gemakkelijk in een bepaalde „Technische” richting bekwamen en dus voor den dienst bij een der „Technische” korpsen geschikt zouden zijn.

De kapitein van R. weet thans mijne opvatting, die; daarvan heb ik mij overtuigd, door vele andere officieren gedeeld wordt.

Kustversterkingen.

DOOR

P. W. SCHARROO,

Kapitein der Genie, Leeraar aan de Hoogere Krijgsschool.

De beteekenis en de algemeene inrichting van kustversterkingen zijn verschillend, naar gelang van het doel, dat met de kustverdediging in verband met de hiervoor beschikbare strijdkrachten en strijdmiddelen wordt beoogd 1).

Zoo eenigszins mogelijk toch zal de kustverdediging moeten zijn een strategisch offensief optreden, om de kustvaart en de overzeesche verbindingen vrij te houden, en den vijand te beletten strijdkrachten over zee te brengen, om landingen en andere ondernemingen op de eigen kusten te beproeven. Wanneer de eigen vloot oppermachtig ter zee is, zijn offensieve ondernemingen van den vijand tegen de eigen kust uitgesloten.

Een dergelijk, strategisch offensief optreden is slechts mogelijk, wanneer de vloot kan beschikken over een of meer goede vlootbases; oorlogshavens, die met de vele werven, arsenalen, dokken, sluisen, enz. een zeer kwetsbaar doel vormen, dat zoodanig moet worden verdedigd en versterkt, dat tegen aanvallen te land en ter zee weerstand kan worden geboden. Evenals de kringvestingen te land dit met een teruggeslagen veldleger doen, moeten de versterkte oorlogshavens, na een mislukt offensief, de vloot opnemen, om de offensieve kracht hiervan te herstellen. In dien tijd moeten de kustversterkingen, door eene krachtige vuuruitwerking, de vijandelijke vloot in bedwang en op afstand houden.

1) Voor de moderne denkbeelden betreffende de kustverdediging en het gebruik van kustversterkingen kan o. m. verwezen worden naar:

A. v. H. Kustverdediging (Artilleristisch tijdschrift, 1e jaargang).

J. C. Cramwinkel. Duurzame versterkingskunst, 2e deel.

E. J. Langelaan. IJmuiden als toekomstige oorlogshaven. (Marineblad, 24 Januari 1917).

E. J. Langelaan. Hoek van Holland, de Wachter van Rotterdam. (Marineblad, 1918—1919, 3e Afl.).

E. J. Langelaan. Nederlandsche vlootsteunpunten en hunne binnenwaartsche verbindingen. (De Gids, 1919, No. 2).

Kustversterkingen, door de Duitschers aan de Belgische kust aangelegd. (J. U. S. A., Aug. 1919).

Hieruit volgt reeds, dat de voor dit doel te maken kustversterkingen een offensief karakter hebben, terwijl niet mag worden vergeten, dat de operatiebasis, de versterkte oorlogshaven, in dienst van de vloot staat en zichzelf moet kunnen verdedigen. Het is een verkeerdt beginsel, om aan te nemen, dat de vloot dient tot het verdedigen van de basis.

Maken de samenstelling en de sterkte van de vloot eene offensieve kustverdediging niet mogelijk, of wel wanneer het strategisch offensief van de eigen vloot mislukt, dan moet worden volstaan met eene meer defensieve kustverdediging, het direct beschermen van de eigen kust door het afslaan van vijandelijke ondernemingen tegen de kust.

Het is hier niet de plaats, om uitvoerig uiteen te zetten, welke nadeelen eene defensieve kustverdediging heeft tegenover het strategisch offensief, dat — evenals in den landoorlog — de beste vorm van de kustverdediging is.

Slechts zij nog opgemerkt, dat bij eene defensieve kustverdediging de vloot den strijd zal ontwijken, totdat een gunstig oogenblik aanbreekt voor een actief optreden. Nooit echter mag de vloot worden teruggebracht tot drijvende geschutopstellingen, verborgen in oorlogshavens, e. d. Het actief optreden van de vloot moet mogelijk worden gemaakt door kustversterkingen, welke de maritieme steunpunten en de belangrijke punten van de kust beschermen tegen een verrassend optreden van den vijand tijdens de offensieve operaties van de eigen vloot. Ook hier zijn dus de kustversterkingen slechts hulpmiddelen, waardoor de vloot beter de haar opgedragen taak kan volbrengen.

Uit den aard der zaak zullen de kustversterkingen in hooge mate zijn blootgesteld aan het aanvallend vuur. Niet alleen zal dus het technisch weerstandsvermogen zoo hoog mogelijk moeten worden opgevoerd, maar ook in tactisch opzicht zal gestreefd moeten worden naar eene groote bescherming tegen het vijandelijk vuur. Ook voor de kustversterkingen zijn dus groote werken, aangelegd volgens een bepaald schema, uit den boeze en zullen moeten worden gemaakt kleine werken, die verspreid en goed gedekt in het terrein liggen en zich zoo nauwkeurig mogelijk aanpassen aan den vorm en de kleur van de omgeving.

De ondernemingen, welke van den aanvaller tegen een versterkt kustgebied zijn te wachten, zijn: eene landing, blokkeeren van de kust en een aanval van de zeezijde op havens en kustplaatsen, hetzij door het forceeren van den toegang, dan wel door eene beschieting van de kustversterkingen of door een bombardement.

De uitwerking van een bombardement is in den regel niet groot, aangezien de oorlogsvaartuigen van den aanvaller in zooveel ongunstiger omstandigheden verkeerden dan de kustversterkingen. De verplaatsbaarheid van de oorlogsvaartuigen komt ten nadeele van de scheepsartillerie en hare pantsering, zoodat Napoleon reeds zeide: „Un canon à terre vaut un vaisseau.” In den regel zal dan ook de vloot niet in staat zijn, om den weerstand van de aan de kust opgestelde batterijen te overwinnen, mijnevelden op te ruimen, enz., wanneer niet tevens kan worden beschikt over de hulp van een leger te land. De Dardanellen geven hiervan in den laatsten oorlog het bewijs. Hieruit volgt dus, dat bij eene defensieve kustverdediging het gevaar, waaraan de kustversterkingen aan de landzijde zijn blootgesteld, niet onderschat mag worden.

Landingen kunnen door eene zwakke vloot niet worden belet. Alleen kunnen door klein vlootmaterieel, als onderzeebooten, torpedobooten, enz. groote verliezen worden toegebracht aan de zware, vijandelijke transportschepen met de begeleidende oorlogsvaartuigen. In hoofdzaak moet de verdediging van de kust tegen landingen worden toevertrouwd aan het landleger, dat zorg draagt voor eene grondige kustbewaking en daartoe moet kunnen beschikken over een doelmatig spoorweg- en wegennet, automobielen, enz., om eene snelle verplaatsing van troepen en strijdmiddelen naar de bedreigde punten mogelijk te maken. Kustversterkingen zullen hierbij in hooge mate de gevechtskracht van de kustbewakingstroepen kunnen verhoogen en de veiligheid van de punten, die het meest voor eene landing in aanmerking komen, bevorderen.

Voor het vaststellen van de beginselen, welke bij de inrichting van deze kustversterkingen gevolgd moeten worden, is het niet overbodig te vermelden, dat de Deutsche Marinestaf in den laatsten oorlog heeft vastgesteld, dat eene landing groote kans van slagen heeft, wanneer de verdediger geen batterijen heeft, welke door indirect vuur de aanvallende vloot op zoo grooten afstand (tegen de 38 c.M. monitorkanonnen 30 K.M.) kunnen houden, dat deze laatste de verdedigende batterijen niet tot zwiigen kan brengen.

Met het oog hierop werd (in weerwil van de plannen voor den Volkenbond, beperking van bewapening, enz.!) door Amerika in het laatst van 1919 besloten tot de aanschaffing van een groot aantal mobiele kustbatterijen, tot een totaal bedrag van 41.450.000 dollar.

En wel:

56 mortieren van 40,6 c.M. op spoorwagens;

28 kanonnen van 35,6 " " " ;

84 mortieren van 21 " met motortractie;

- 84 houwitsers van 15,2 c.M. met motortractie;
 84 kanonnen van 15,2 " " " ;
 104 luchtafweerkanonnen van 7,6 c.M.

Tevens is noodig de overmacht in de lucht. Bij de beschieting n.l. wordt de aanvallende vloot 's nachts op 25—30 K.M. uit de kust verankerd en daarbij omgeven door torpedojagers, torpedobooten en onderzeebooten, om tegen verrassingen door de verdedigende vloot beschermd te zijn. De beschieting begint onmiddellijk vóór het aanbreken van den dag, terwijl de vliegers boven de kust komen. Het inschieten van de kustbatterijen op de aanvallende vloot, welke in een gaswolk wordt gehouden, gaat zeer bezwaarlijk, zoodat het noodzakelijk is, dat de verdediger beschikt over een groot aantal land- en watervliegtuigen, om de plaats van de vijandelijke vloot en de uitwerking van het eigen vuur te kunnen melden.

Open batterijen aan de kust, in den voorsten duinrand, worden spoedig gededemonteerd. Gelukt dit aan den aanvaller, dan kan de vloot de kust dichter naderen en door een krachtig vuur beletten, dat de kustbewakingstroepen naar de bedreigde punten oprukken, zoodat de landing kan worden uitgevoerd. Gebleken is, dat de verdediger hiertegenover een zeer groot aantal mitrailleurs moet stellen, terwijl mijnversperringen tegenover de moderne mijnenvegers veel van hunne waarde hebben verloren.

In verband hiermede is in den loop van den laatsten oorlog geleidelijk wijziging gebracht in de beginselen, welke voor de versterking van de Vlaamsche kust werden gevolgd. Aanvankelijk toch werden bij de bezetting van deze kust in het laatst van 1914 in de voorste duinenrij een aantal batterijen gemaakt voor vuurmonden van 8,8 en 15 c.M., welke direct vuur moesten afgeven.

Reeds spoedig werd ingezien, dat dit beginsel niet juist was en dat tegenover moderne vlootten de kustverdediging hare hoofdkracht moet zoeken in indirect vuur van zwaar geschut.

Daartoe werden aan de kust van de Nederlandsche grens tot voorbij Middelkerke, over eene totale lengte van ruim 50 K.M., op 1 à 2 K.M. achter den voorsten duinrand, 5 batterijen voor zwaar geschut gebouwd en wel:

1°. De batterij „Deutschland” bij Knocke voor 4 vuurmonden van 38 c.M./L. 45;

2°. de batterij „Wilhelm II” bij Blankenberge voor 4 kanonnen van 30,5 c.M.;

3°. de batterij „Tirpitz” bij Ostende voor 4 kanonnen van 28 c.M.;

4°. eene batterij voor 4 kanonnen van 17 c.M. tusschen Ostende en Middelkerke en

5°. eene batterij voor 4 houwitsers van 28 c.M. tusschen Blankenberge en Zeebrugge.

In deze batterijen werden de vuurmonden meestal in twee groepen opgesteld, met onderlingen afstand van \pm 500 M., terwijl de afstand van de beide stukken van elke groep 100 à 200 M. bedroeg. De zware vuurmonden hadden groote schootsvelden en stonden op ingezonken betonbeddingen, rustend op zware betonfundeeringen, bij welker constructie de „Geologenoffiziere” zeer belangrijke diensten hebben bewezen. De bediening werd door pantseringen gedekt, terwijl in de zware traversen naast de vuurmonden gewapende betonschuilplaatsen en munitiebergplaatsen aanwezig waren. De dekkingen hiervan hadden eene dikte van \pm 3 M., terwijl de gronddekking tegen vlakbaanvuur ongeveer 15 M. dik was. In deze munitiebergplaatsen waren ongeveer 100 schoten per vuurmond opgelegd, terwijl in meer naar achteren, goed in het terrein gedekte magazijnen nog 400 projectielen beschikbaar waren. De Batterijcommandanten hadden waarnemingsposten aan de kust, welke telephonisch verbonden waren met de batterij en met de zijposten. Het vuur werd afgegeven met behulp van afstandmeters met horizontale basis. Elke batterij had de beschikking over minstens 3 vliegers.

Met het oog op eene krachtige, passieve verdediging was elke batterij omgeven door eene rondgaande hindernis. Aan de maskeering, vooral tegen verkenning uit de lucht, was de uiterste zorg besteed, o. m. ook door het gereedhouden van z.g. neveltoestellen.

De directe kustverdediging werd gevoerd met behulp van mitrailleurs, welke, telkens ten getale van twee, in pill-boxes opgesteld waren ter flankering van de kustlijn. De onderlinge afstand van deze pill-boxes 1) bedroeg \pm 400 à 500 M.

Onmiddellijk achter deze mitrailleuropstellingen bevonden zich infanterie-steunpunten, die moesten beletten, dat de gelande aanvaller zich zijdelings zou uitbreiden. Aangelegd met onderlinge afstanden van 1 à 1,5 K.M., en bezet door \pm 1 Compagnie infanterie met enkele mitrailleurs en eenig geschut, waren deze steunpunten, in verband met het defensief karakter, door eene rondgaande, dubbele, lage hindernis omgeven, welke vooral tegen vliegerwaarneming zorgvuldig gemaskeerd was.

De schuilplaatsen bevonden zich aan de van den vijand afgekeerde duinhellingen, terwijl hierbij — in verband met de zware gronddekkingen — meestal volstaan kon worden met eene gewapende betondekking ter dikte van \pm 50 c.M.

1) Zie hiervoor o. m. *Illustrierte Zeitung*, 1917, blz. 592 en *l'Illustration*, 1917, blz. 390.

Het doel van deze infanterie-steunpunten was, om, te zamen met draadversperringen loodrecht op de kustlijn, den gelanden aanvaller vast te houden, totdat door ongeveer 2 K.M. verder landwaarts geplaatst, middelbaar geschut spervuur werd gelegd om de gelande troepen, waardoor het aan de meer naar achteren gelegerde reserves mogelijk werd naar het bedreigde punt op te rukken. Een goed gemaskeerd, uitgebreid wegennet was hiervoor onmisbaar.

Onnoodig zal het zijn hier nog op te merken, dat ook „Flak“-geschut in grooten getale aanwezig was.

Met opzet is hier niet van de verdediging van de Nederlandsche kust gesproken, maar het wil mij voorkomen, dat met in acht neming van de hierboven aangegeven beginselen eene doelmatige en weinig kostbare kustverdediging kan worden verkregen.

**Beschouwingen over den aanval en de verdediging door
de Compagnie en het Bataljon, naar aanleiding van
de lessen getrokken uit den afgelopen oorlog,**

DOOR

L. J. SCHMIDT,

Kapitein der Infanterie, Leeraar a/d K. M. A.

Het bijzondere karakter, dat de strijd op leven en dood tusschen de voornaamste volkeren van Europa, langzamerhand had aangenomen, n.l. het karakter van den loopgraafoorlog, heeft de aandacht beziggehouden van hen, die een studie maken van de krijgskunde. Daartoe droegen in niet geringe mate de rapporten bij van de militaire attachés en commissiën, die het voorrecht hadden de slagvelden te bezoeken en verder de wetenschap, dat men spoedig bij het uitbreken van een oorlog, waarin men zelf betrokken was, voor een soortgelijke oorlogvoering zou komen te staan. Langzamerhand echter werd de belangstelling in den loopgraafoorlog zóó groot, dat men van niets anders hoorde, aan niet anders meer dacht.

Toch was dit voor ons land, ook in die dagen van groote spanning, niet zonder gevaar, want voor ons zou het eerste bedrijf van het drama, n.l. de bewegingsoorlog, in elk geval nog moeten worden gespeeld. Hoe dacht men daarover? Wel, heel eenvoudig. De eerste phase van den veldtocht, n.l. de bewegingsoorlog, zou verlopen zooals vroeger, en daarna zouden wij spoedig, zoo niet direct in den loopgraafoorlog worden gewikkeld.

Maar er waren ook anderen, die met angst en beven zich afvroegen of de denkbeelden nopens het gevecht van de compagnie, zooals die vroeger in den bewegingsoorlog golden, nog wel de juiste waren en die denkenden zochten naar gegevens om hun oordeel te kunnen vormen. Ze hoorden met een beklemd hart de organisatie van de Centrale- en Ententecompaniëen en hare uitrusting met een groot aantal mitrailleurs en het behoeft geen verwondering te baren, dat menig c.ct., zich vol zorg afvroeg, hoe hij er in zou moeten slagen, vijandelijke compagnieën uitgerust met 6 à 8 mitrailleurs te verdrijven uit bosschen, uit mitrailleurnesten, zonder zelf één enkele mitrailleur te bezitten, die den aanval vlot kon medemaken.

Maar . . . nu is de oorlog voorbij, het gevaar geweken, de vraag echter, die zoo menigeeen op de lippen zweeft, wat nu? is niet beantwoord.

Er komt gelukkig een kentering in het zich blind staren op den loopgraafoorlog. De nieuwe voorschriften over de opleiding van de Infanterie geven eenige aanwijzingen over den bewegingsoorlog, wij hebben de toezegging van 4 mitrailleurs per compagnie, wij naderen het moment, waarop we de knellende banden van eenzijdige beschouwingen over den loopgraafoorlog kunnen afwerpen, want, het lijdt geen twijfel, deze heeft voorloopig afgedaan.

De loopgraafoorlog is in dezen krijg langzamerhand geworden, verworden zou men haast zeggen, hij is vanzelf ontstaan en heeft zich, door den langen duur van den oorlog, in een buitengewone ontwikkeling mogen verheugen. Maar het is de groote vraag of hij, in een toekomstigen oorlog op even groote schaal zal kunnen worden gevoerd en vooral of hij op dezelfde wijze zal worden gevoerd. De ontwikkeling toch, van de technische hulpmiddelen van oorlogvoeren, heeft daarop in niet geringe mate invloed en mocht men werkelijk komen tot een vermindering van de getalsterkte van de legers, dan is de algemeene loopgraafoorlog vrij wel uitgesloten. Hij zal alleen dan ontstaan, wanneer beide vleugels van een verdedigende stelling aan onbegaanbaar terrein zijn aangeleund (zee, neutraal-gebied). Het is dan echter nog de vraag of dàar dan de beslissing moet worden gezocht.

We kunnen dus bij een toekomstigen oorlog voorloopig rekenen op een bewegingsoorlog en het is daarom van het grootste belang, dat wij ten spoedigste vaststellen volgens welke lijnen, aanval en verdediging moeten worden gevoerd.

Eindelijk moet antwoord gegeven worden op de vraag, wat nu? hoe moeten compagnie en bataljon zich groepeeren voor den aanval in den bewegingsoorlog? Het antwoord op die vraag vinden wij voor een groot gedeelte in een zeer interessant boekje getiteld: „Gesichtspunkte für die Gefechtsausbildung der Infanterie im Angriff, von Hauptmann Waldemar Pfeifer. Berlin 1919.” Het daarin vermelde, vormt den grondslag voor de volgende beschouwingen, die naar ik hoop, belangstelling zullen wekken en kritiek zullen uitlokken.

Voorop zij gesteld, dat hier de bewegingsoorlog wordt behandeld, waarbij dus de verdediger geen voldoende tijd heeft gehad om versterkingen aan te leggen, die geperfectionneerd zijn, doch dat hij alleen gewone loopgraven heeft kunnen vervaardigen met scherfvrije schuilplaatsen; dat de kunstmatige hindernissen van betrekkelijk

weinig beteekenis zijn en dat hem de tijd ontbroken heeft om zijn artillerievuur in de puntjes te regelen.

HET PRINCIPIEELE VERSCHIL TUSSCHEN DEN AANVAL VAN VROEGER
EN DIEN VAN THANS.

Vroeger werd de infanterieaanval als volgt uitgevoerd. Aan de onderdeelen tot en met de compagnie werden bepaalde gevechtsstrooken aangewezen, waarbinnen zij het gevechtsdoel moesten zien te bereiken. Daar op de groote afstanden niet gevuurd werd en alleen verliezen door artillerievuur konden worden geleden, bewogen de verschillende onderdeelen van de aanvallende troepen zich in manoeuvreervormen naar den vijand toe.

Was men op zoodanigen afstand gekomen, dat men verliezen door infanterievuur kon krijgen, dan werd een tirailleurlinie geformeerd, die aanvankelijk zeer ijl was. Daar, als regel, de aanvalsstrook van de compagnie, ook in open terrein niet breeder was dan 150 M., kon men de voorste sectie over de geheele aanvalsbreedte verdeelen waardoor vanzelf een ijle tirailleurlinie ontstond.

De ondersteuningstroepen (sectiën) bleven zoo lang mogelijk gesloten op ongeveer 300 M. achter de tirailleurlinie.

Zoo trachtte men den vijand te naderen, zoo lang mogelijk zonder zelf te vuren. Noodzaakte het vijandelijk vuur, het beantwoorden daarvan, dan had de voorste ijle tirailleurlinie niet voldoende kracht om te kunnen vuren, want er waren niet voldoende geweren. Ergo, moest men van achteren de tirailleurlinie gaan verdichten en de verliezen aanvullen.

Doordat men vuurde, noodzaakte men den verdediger zich te dekken, in ieder geval beïnvloedde men de qualiteit van zijn schot.

Op grootere afstanden ging men met sectiën, daarna met groepen en ten slotte op de kleinere afstanden zelfs met enkele manschappen voorwaarts.

Daar de ondersteuningstroepen in staat moesten zijn om ook op de korte afstanden de tirailleurlinie te kunnen verdichten, werden zij genoodzaakt om langzamerhand hun afstand tot de tirailleurlinie te verminderen.

Ten slotte moest, op de korte afstanden, de tirailleurlinie zelfs zoo dicht mogelijk gemaakt worden om meer en meer geweren in het vuur te kunnen brengen ten einde den stormaanval te kunnen voorbereiden. Hiervoor werden de ondersteuningstroepen gebruikt, die dan werden aangevuld c. q. vervangen door de bataljonsreserve (2e linie). Deze werden op hun beurt aangevuld uit de Regimentsreserve (3e linie).

De taak van de afdeelingen in de diepte opgesteld was nu voornl.
a. het op sterkte houden en versterken van de tirailleurlinie, die het vuurgevecht voert;

b. het geven van den noodigen drang naar voren;

c. het beveiligen (zoo noodig) van de flanken van de voorgaande liniën;

d. het doorzetten van den aanval na een succes of het afslaan van den tegenaanval, na een mislukten aanval.

Had de tirailleurlinie zich langzamerhand tot dicht bij de verdedigingsstelling vooruitgewerkt en meende zij na een snelvuur den stormaanval te kunnen probeeren, dan werd deze ingezet. De tirailleurlinie was dan zoo dicht mogelijk en wel aan den eenen kant om het snelvuur zoo krachtig mogelijk te kunnen doen zijn, aan den anderen kant, om bij het gevecht van man tegen man, zooveel mogelijk kans op succes te kunnen hebben.

De meer naar achteren opgestelde strijdkrachten naderden zoo vlug mogelijk de stelling, om het succes van den aanval te helpen bevorderen, c. q. dit te kunnen uitbreiden.

Deze methode van aanval is thans absoluut onmogelijk en zou bloedige offers eischen en het mag daarom zeer zeker bevreemding wekken, wanneer men, zooals wij hebben waargenomen, compagnieën nu nog, op deze wijze gevechtsoefeningen ziet houden.

Wat toch is het geval!

De compagnie heeft een groote versterking gekregen door de toevoeging van een aantal lichte mitrailleurs (L. M.), welke dus zowel bij den aanvaller als bij den verdediger gebruikt zullen worden.

Laten we ons eens een oogenblik indenken in het geval, dat een compagnie, volgens de oude methode, den stormaanval zou gaan inzetten, dus met dichte tirailleurliniën, dan zouden de verliezen dier stormende dichte linie, door de verdedigende mitrailleurs toegebracht, zóó geweldig zijn, dat zij voorloopig alle gevechtskracht zou hebben ingeboet.

Hieruit volgt, dat het voorwaarts gaan, daar waar men mitrailleurvuur verwachten kan, alleen mogelijk is in ijle, zelfs zeer ijle liniën en dat ook de stormaanval in buitengewoon ijle liniën moet worden uitgevoerd.

Doordat de voorste linie zeer ijl is, zal zij geen de minste vuurkracht hebben. Op andere wijze moet dus de tegenpartij er onder worden gehouden en het voorwaarts gaan van de aanvalsinfanterie worden mogelijk gemaakt.

Deze taak moet in hoofdzaak worden opgedragen aan de mitrail-

leurs van den aanvaller, die het vuur van de infanterie geheel overgenomen hebben. Verder zullen daartoe mede moeten werken infanteriegeschut, bommenwerpers.

Maar ook de artillerie van den aanvaller speelt een hoogst gewichtige rol.

Indien de aanvaller genoodzaakt is, doordat hij zich voorwaarts moet bewegen, ijle liniën te vormen, om zodoende te ontkomen aan het vuur van de verdedigende mitrailleurs, de verdediger zou, zonder meer, een dergelijke zeer ijle formatie niet noodig hebben, want hij kan zich in het terrein beter dekken.

Hierdoor zou de aanvaller met ontzettende, zoo niet onoverkomelijke moeilijkheden te kampen krijgen, omdat zijn stormende ijle tirailleurliniën zouden oploopen tegen dichtere van den verdediger. Een succes zou bijna onmogelijk zijn.

Het is om die reden, dat de artillerie haar vuur moet brengen op de voorste verdedigingslijnen. Daardoor wordt de verdediger genoodzaakt zijn voorste liniën ijel te bezetten, wil hij, tengevolge van het artillerievuur niet geweldige verliezen lijden. Zoo lang mogelijk moet dus gedurende den aanval het artillerievuur van den aanvaller de voorste verdedigingslijnen blijven bestoken, opdat de voorwaartsche beweging van de eigen infanterie mogelijk zij. De verdedigende mitrailleurs worden dan ernstig in hun vuur gehinderd.

De groote verschillen zijn dus de volgende:

- 1°. het vuur van de infanterie is voor het grootste gedeelte overgenomen door de mitrailleurs;
- 2°. een aanval is alleen mogelijk met zeer ijle liniën;
- 3°. verdichting van de voorste linie voor den stormaanval mag niet geschieden;
- 4°. de taak van de afdeelingen opgesteld in de diepte is niet meer het verdichten van de voorste linie, doch is een andere geworden;
- 5°. de frontbreedte en de gevechtdiepte van de onderdeelen zijn aanzienlijk vermeerderd.

Uit bovenstaande grondbeginselen volgt, dat de vechtwijze en gevechtsgroeping van de compagnie en het bataljon geheel gewijzigd zijn.

Alvorens een nadere beschouwing van den huidige infanterieaanval te geven, zij opgemerkt, dat reeds de meening naar voren was gekomen, dat de aanval van de compagnie, met de dichte tirailleurlinie, onmogelijk was en dat men reeds aangenomen had, dat deze zich in meerdere golven moest gaan splitsen. Zoolang wij geen mitrailleurs bij de compagnie hadden, beteekende deze methode evenwel, dat een aanval op een verdedigende stelling met eenig schootsveld, bestreken door mitrailleurs, onmogelijk was. Waar moest dan

die ijlere tirailleurlinie haar steun zoeken om voorwaarts te kunnen gaan? Uit het sterk verminderde infanterievuur? Ten tijde dat wij geen lichte mitrailleurs bij de compagnie hadden, was deze tot machteloosheid gedoemd tegenover een modernen tegenstander!

Teneinde een zoo zuiver mogelijk beeld te krijgen van den aanval van de compagnie, zullen wij verschillende terreinen in aanmerking moeten nemen. De genoemde afstanden dienen om de gedachten te bepalen.

DE AANVAL VAN DE COMPAGNIE.

A. Over geheel open terrein en een afstand van meer dan 400 M. van de verdedigende stelling.

Deze aanval is bij dag onmogelijk. Men zal den nacht moeten afwachten, om tot op stormafstand van de verdedigende stelling te kunnen naderen om daarna bij het aanbreken van den dag tot den aanval over te gaan.

In enkele gevallen zullen deze soort aanvallen moeten plaats vinden bij het uitvoeren van tegenaanvallen.

B. Open terrein, over een afstand van 400 M. of minder.

De aanvalsstrook van de compagnie heeft een breedte van 300 à 400 M. (Zie schets 1.)

Aangezien de infanterie het afgeven van vuur overlaat aan de mitrailleurs, is het logisch, dat deze ook vooraan marcheeren.

Opmarsch. De opmarsch heeft, zoolang hij nog gedekt kan geschieden, plaats in manoeuvreervorm, waarbij de compagnie wordt opgelost in halve sectiën. Het verdient geen aanbeveling om tot een te groote oplossing van de compagnie over te gaan, omdat daardoor het geheele terrein met troepen wordt bezaaid en het doel n.l. het beperken van de werking van het vijandelijk artillerievuur wordt voorbijgestreefd. Dan toch is bijna elk schot raak al is dan het aantal getroffenen minder.

Vóór de compagnie, gaan in de aanvalsstrook eenige verkenners vooruit, die tot taak hebben, om te waarschuwen tegen vijandelijke mitrailleurs.

Loopt men kans onder mitrailleurvuur te komen, dan moet men reeds verspreid zijn. Verspreidt men, op het moment, dat men onder mitrailleurvuur komt, dan is het al te laat en de gesloten afdeeling wordt vernietigd.

Heeft men 4 L. M's. per compagnie, dan moeten deze alle vier in de voorste lijn komen, omdat zij met hun vieren eerst in staat zijn, het vuur van de infanterie van de compagnie te vervangen. Hieruit vloeit het grootte nadeel voort, dat men geen L. M's. meer in reserve heeft, maar daar is niets aan te doen. Een uitbreiding van het aantal L. M's. per comp. tot 6 liefst 8 is voor ons een dringend belang.

Het is van het grootste gewicht, dat de mitrailleur met zijn bediening er evenzoo uitziet als een infanteriegroep, daardoor valt zij het minst op. In Duitschland heeft men daarom de practische methode uitgevonden om bij de 5 bedieningsmanschappen van den mitrailleur, 4 infanteristen, met geweer gewapend, in te deelen. Zij vormen dan tezamen een even sterke groep als de infanteriegroep. Een mitrailleur, met zijn bediening heet dan ook mitrailleurgroep. Zij gedraagt zich geheel als de infanteriegroep.

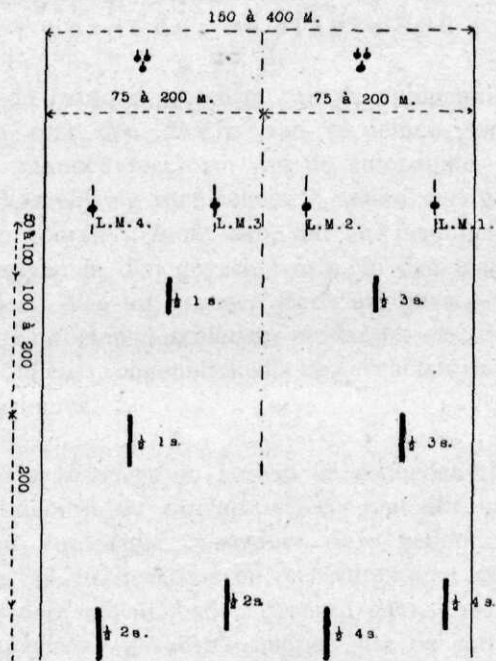
Het is daarom te betreuren, dat in onze voorschriften (Zie Aanwijzingen bij de opleiding van de Infanterie. VII) het woord Groep gebruikt wordt voor beide mitrailleurs samen, inplaats van het oude woord sectie. Nu komen verwarringen voor.

Toch zullen wij, bij het onderstaande, het woordje mitrailleurgroep gebruiken voor één mitrailleur met 9 manschappen, waarvan de 4 niet tot de eigenlijke bediening behorende, infanteristen zijn, met geweer gewapend, die een opleiding hebben gehad in de bediening van den mitrailleur. De beide mitrailleurs samen vormen een sectie. Aangezien zij, en ik ben hier in tegenstelling met genoemd voorschrift, bij uitzondering zóó naast elkaar optreden, dat hun vuur door één persoon te leiden is, komt het sectieverband bijna niet tot uiting. Ik hoop dit te kunnen aantonen.

Gevechtsformatie. De frontbreedte van de compagnie bedraagt \pm 300 M. Zouden wij een ijle linie willen vormen met de noodzakelijke tusschenruimte tusschen de manschappen van \pm $10\times$ dan zouden we één sectie kunnen bestemmen voor de geheele frontbreedte. Het behoeft dan evenwel geen betoog, dat het commando van den sectiecommandant zeer moeilijk zou zijn.

Meer aanbeveling verdient het daarom om het vak van de compagnie in te deelen in twee vakken elk voor één sectie, en dan een halve sectie te bestemmen voor het vormen van de voorste tirailleurlinie in elk sectievak. (Zie schets 2.) Bij grootere frontbreedte van de compagnie kan men 3 secties in voorste linie zetten, men heeft daarvoor nu evenwel geen mitrailleurs genoeg.

Daar de 4 L.M's. vooruit moeten, komt men van zelf tot de indeeling van 2 L.M's. per sectievak.

MANOEUVREERVORM
VAN DE COMPAGNIE.

Schets 1.

Deze marcheeren, zoolang zij niet onder mitrailleurvuur kunnen komen, met groepen uit de flank, (korteidshalve flankgroepen genoemd) kunnen zij onder mitrailleurvuur komen, dan verspreiden zij op 10 ×.

Daarachter volgen dan de op 10 × of meer verspreide halve sectiën 1e lijn, daarna op 200 M. de halve sectiën in de 2e lijn.

De beide overige sectiën van de compagnie zullen zoo lang mogelijk met halve sectiën, daarna met flankgroepen, voorwaarts blijven gaan. Zij volgen op een afstand van \pm 200 M.

Hierdoor wordt dus de diepte 500 á 600 M.

Aangezien de manoeuvreervorm van de compagnie reeds rekening moet houden met den daarna aan te nemen gevechtsvorm, geeft schets 1 den manoeuvreervorm van de compagnie, aan beide zijden aangeleund. Vergelijking met schets 2, welke den gevechtsvorm van de compagnie voorstelt, toont aan, dat het begingel van de opstelling van de compagnie in den gevechtsvorm, in den manoeuvreervorm is terug te vinden. Was dit vroeger reeds het geval, nu zal dit in nog meerdere mate moeten geschieden, omdat bij een dreigende beschieting met mitrailleurs, oogenblikkelijk de gevechtsformatie moet kunnen worden aangenomen.

Begeleidend artillerievuur. Terwijl de eenheden zich tot den aanval groepeeren, bevuurt de aanvalsartillerie met alle kracht de voorste linie van den verdediger, waardoor deze genoodzaakt wordt, zijn voorste liniën ijf te bezetten en het vuren met zware mitrailleurs, (Z. M.) met groote moeilijkheden gepaard gaat.

In de aangegeven gevechtsformatie gaat de compagnie zoo lang mogelijk voorwaarts, totdat het mitrailleurvuur van de tegenpartij dwingt om het vuur te beantwoorden.

Mitrailleurs. Nu beginnen de L. M's. hun werk. Op hen rust thans de taak om der infanterie de voorwaartsche beweging mogelijk te maken. Zouden zij rechtvooruit vuren, dan was hun bestaan al heel kortstondig, vandaar, dat zij zich achter een dekking, hoe gering ook, opstellen en de dekking tegen frontaal vuur (dus in de marschrichting) verbeteren c. q. opwerpen. Zij geven dan een écharpeerend vuur op de verdedigende stelling af (zie schets 2).

Het verdient geen aanbeveling, in tegendeel afkeuring, om infanteriegroepen naar voren te sturen, om aan dit vuurgevecht deel te nemen, omdat daardoor de vuurkracht niet noemenswaardig toeneemt en de verliezen alleen veel grooter worden. Met alle macht moet er voor gewaakt worden, dat er geen ophooping van manschappen bij

den mitrailleur plaats heeft, waartoe de bedieningsmanschappen zelf een verspreide linie vormen. De mitrailleur vuurt dus in het nevenvak. Doordat zijn kogels in schuine richting over de verdedigingsloopgraven strijken, maken zij een onaangename indruk op de tegenpartij.

Ziet de L. M. geen doel, dan geeft hij spreidend vuur af, we zouden dit het beste kunnen noemen, ondersteuningsvuur, want het dient om de infanterie in haar voorwaartsche beweging te steunen.

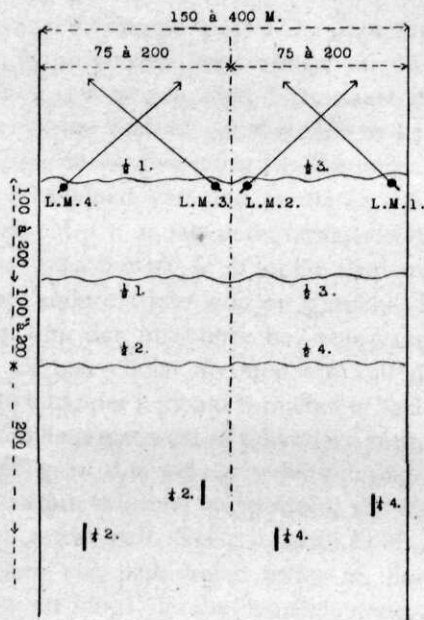
Doemt evenwel een doel voor den L. M. op, dan wordt daarop uitwerkingsvuur afgegeven.

Het spreekt vanzelf, dat de Sectie-Ct. (lees Groeps-Ct. in de Aanwijzingen) geen vuurbevelen kan geven en dit is ook niet noodig. De L. M. kunnen en mogen niet dicht naast elkaar zijn opgesteld, omdat ze anders een veel te gemakkelijk te bereiken doel voor de verdedigende artillerie zouden vormen. Bevinden zij zich op het open terrein, dan is de invloed van den Sectie-Ct. toch van nul en geener waarde. Iedere L. M.-Ct. moet weten waar het om gaat.

Samenwerking tusschen de L. M's. De samenwerking tusschen de L. M's. moet op andere wijze worden gezocht. Behalve toch dat de L. M's dienen om der infanterie het voorwaarts gaan mogelijk te maken, moeten zij ook elkaar steunen om zelf dicht bij den vijand te komen. Dit aan elkander kenbaar te maken is heel moeilijk, omdat men bij den eenen mitrailleur niet weet of de andere vuur afgeeft om zelf voorwaarts te kunnen gaan dan wel als ondersteuning voor de infanterie. In beginsel moet daarom worden vastgesteld, dat wanneer de eene L. M. vuurt, de andere antwoordt. Geeft de eene L. M., die met den anderen moet samenwerken een paar korte series af, dan beteekent dit „opjetten”. Men kan nu langs de tirailleurlinie doorgeven, dat L. M. 3 een sprong gaat maken. De andere, b.v. L. M. 4, geeft nu ondersteuningsvuur af op de vijandelijke linie vóór L. M. 3. Hoe moeilijk dit ook schijnt, men heeft dit in de praktijk kunnen toepassen en het is daar mogelijk gebleken. Geoefendheid van het personeel is hoofdzaak.

Het voorwaarts gaan der L. M's. Alvorens L. M. 3 voorwaarts gaat, heeft de Ct. van uit de oude stelling uitgekeken naar een nieuwe. Het voorwaarts gaan om een nieuwe stelling te verkennen is onmogelijk. De bediening van L. M. 3 gaat nu voorwaarts als een tirailleurlinie, wanneer het terrein daartoe noodzaakt, anders vormt zij een flankgroep (groep met de manschappen met afstanden achter elkaar) op één van de manschappen en werkt zich zoo desnoods man voor man naar voren, waarop opnieuw een tirailleurlinie moet worden gevormd, wanneer de nieuwe stelling is bereikt.

De Ctn. van de L. M's. zelf, moeten bepalen of ze verder naar voren

GEVECHTSVORM
VAN DE COMPAGNIE.

Schets 2.

kunnen of niet. Door hun opleiding moeten zij beseffen, dat de L. M. het vuur van de infanterie heeft over te nemen en dus voorwaarts moet. Zij moeten dus bezielde zijn met een sterken drang naar voren. Op 200 M. van de stelling staken zij de voorwaartsche beweging.

De Z. M's. Zijn zware mitrailleurs bij de compagnie ingedeeld, dan gaan deze mede naar voren, doch blijven op \pm 400 M. met hun vuur (ondersteuningsvuur) de vijandelijke linie bestoken.

Infanterie gaat voorwaarts. Langzamerhand zal de infanterie met haar ijle tirailleurliniën terrein kunnen winnen, zij vuurt niet. In beginsel moet vast staan, dat geen infanterist uit de dekking te voorschijn komt, alvorens hij steun heeft ontvangen van de L.M's. en de Z.M's.

Om zelf niet getroffen te worden door het écharpeerend afgegeven vuur van de eigen L. M's. zullen de voorste golven, naar voren moeten aansluiten, doch dat is geen bezwaar, omdat daardoor vanzelf een iets dichtere linie ontstaat.

Het beeld van den toestand is dus als volgt.

De aanvalsartillerie bevuurt nog de verdedigende stelling, de L. M's. zijn zoo dicht mogelijk genaderd, de infanterie is op 300 à 200 M. van de vijandelijke stelling gekomen.

Ten einde der eigen infanterie geen verliezen te bezorgen, zal de aanvalsartillerie haar vuur naar achteren moeten verleggen.

De infanterie werkt zich langzamerhand voorwaarts, maar nu zullen de vijandelijke mitrailleurs, die aan het hevig artillerievuur zijn ontsnapt, een woordje kunnen gaan medespreken.

Het wordt dus nu voor de aanvalsinfanterie steeds moeilijker.

Infanteriegeschut. De infanterie heeft nu meerderen steun noodig. Deze steun kan zij vinden in het infanteriegeschut. Dit geschut heeft zijn werkzame afstanden op \pm 1000 M. (afhankelijk natuurlijk van het ballistisch vermogen).

Vóór dat de aanval begonnen is, is het infanteriegeschut gedekt in stelling gekomen, liefst gebeurt dit bij nacht, terwijl veel zorg besteed moet worden aan maskeering. De caissons, die de munitieaanvulling moeten verzekeren, zullen, zeer gedekt, meer achterwaarts staan opgesteld, b. v. ter hoogte van de Regts. Staven.

Het verdient geen aanbeveling om infanteriegeschut in te deelen bij een compagnie, omdat deze over te weinig gevechtdiepte beschikt. De indeeling van één sectie = 2 stukken, per Bataljon, verdient echter ten zeerste aanbeveling.

Zoolang nu de aanvalsartillerie in massa haar vuur afgeeft op de verdedigende stelling, zwijgt het infanteriegeschut. Het wacht rustig zijn beurt af. Begint de aanval zich te teekenen, dan zal de verdedigende artillerie het vuur op de aanvalsinfanterie en mitrailleurs

moeten leggen en daardoor haar handen niet meer vrij hebben.

Van dit moment kan het infanteriegeschut gebruik maken om zoo gedekt mogelijk van stelling te veranderen, evenwel zonder te vuren, want zoodra het vuurt, heeft het de opstelling verraden. Het verdient daarom tevens de meeste aanbeveling, de stukken met een tusschenruimte van \pm 100 M. op te stellen en niet in één lijn. Het bevuren van deze verspreid staande doelen is voor de verdedigende artillerie zeer tijdroovend en men heeft alle kans, dat men nog niet vernietigd is, vóór de eigenlijke taak begint.

Het vuren tegelijk met de overige artillerie heeft geen zin, omdat de springpunten, die tusschen de andere springpunten vallen, toch niet kunnen worden waargenomen en de steun door zoo'n enkel schot van nul en geener waarde is.

Aangezien het infanteriegeschut vuur moet afgeven op kleine doelen en wel voornl. mitrailleurnesten, is waarneming schot voor schot noodig. De verspreide opstelling van dit geschut is dus ook voor dat doel niet nadeelig.

Is de infanterie zóó dicht genaderd, dat de aanvals-artillerie haar vuur moet gaan verleggen, dan komt de beurt aan het infanteriegeschut. Een opstelling heelemaal naar voren is te gevaarlijk, weshalve het op eenigen afstand (naar het terrein te bepalen) in gedekte stelling gereed moet staan. Om nu een direct verband te houden met de voorste infanterie-linie en haar wenschen direct te kunnen vervullen, worden aan de voorste linies, artilleriewaarnemers met telefoon medegegeven. Veel kans, dat deze telefoon wordt stukgeschoten bestaat er niet, omdat, zooals reeds gezegd is, het infanteriegeschut pas begint te werken, als de eerste phase van den aanval al voorbij is.

Het medegaan van den artilleriewaarnemer naar voren heeft het voordeel, dat het een gunstige werking heeft op het moreel van de aanvals-infanterie.

Kan de infanterie niet meer naar voren, omdat de verdedigende mitrailleurs, haar het voorwaarts gaan beletten, dan vuurt het infanteriegeschut op de ontdekte mitrailleuropstellingen.

De lichte bommenwerpers. Behalve nu, dat de infanterie den steun van het infanteriegeschut moeilijk kan ontberen, heeft zij ook groote behoefte aan steun door vuur van de lichte bommenwerpers (L. B.). En vooral wanneer de verdediger eenigen tijd gehad heeft om zijn verdediging te organiseeren. Het verdient, wanneer men dit laatste vermoedt, aanbeveling om aan elke compagnie van de voorste gevechtslinie, één L. B. mede te geven, omdat de C.Ct. dan aan dit

hulpwapen denkt. Blijken zij dringend noodig te zijn, dan kan men, van achteren af, er meerdere aanvoeren.

Aangezien de L. B. over weinig munitie beschikt, (in Duitschland 36 schoten per L. B.) moet het afgeven van elk schot goed worden voorbereid. Gedekte opstelling is noodig en vooral omdat de munitieaanvoer de opstelling spoedig verraadt.

De L. B. blijft op een afstand van 400 M. en bevuurt de vijandelijke mitrailleurnesten. Indien de bezetting vlucht, wordt deze onder vuur genomen door de Z. M's. Om dit mogelijk te maken moet er dus samenwerking zijn tusschen de Z. M's. en de L. B's.

Ook de L. B. heeft telefonische verbinding naar voren. De waarnemer bevindt zich in de 2e golf en zijwaarts van de L. B. om de opstelling niet te verraden.

De nadeelen aan de zijwaartsche waarneming verbonden, wegen niet op tegen het genoemde voordeel.

Het verdere verloop van den infanterie-aanval. Gesteund door L. M's. Z. M's., infanteriegeschut en lichte bommenwerpers trachten de (nog steeds ijle) aanvalstirailleurliniën te naderen.

Stuiten zij daarbij op een mitrailleurnest, dan gaan zij niet verder voorwaarts. Het voorwaarts gaan onder mitrailleurvuur moet ten strengste worden verboden.

Het nemen van zoo'n mitrailleurnest, is de taak geworden van de meer achterwaarts gebleven deelen van de compagnie. Het is daarvoor ook noodig, dat de compagnie een grootere diepte heeft, omdat anders de geheele compagnie door het vijandelijk vuur aan haar plaats is gebonden.

Het nemen van mitrailleurnesten. Heeft men nog L. M's. over, dan gaat een L. M. groep, anders een infanteriegroep, als flankgroep voorwaarts, met een afstand tusschen de manschappen van 10× of meer. Deze groep werkt zich man voor man door het terrein naar voren, kan ze niet verder door mitrailleurvuur, dan blijft ze liggen en probeeren nevensgroepen, die buiten het mitrailleurvuur zijn, op dezelfde wijze voorwaarts te gaan. Dit voorwaarts gaan moet zoo lang worden volgehouden, tot men ter hoogte is gekomen van het mitrailleurnest. Door rechts of links uit de flank te maken is dan een tirailleurlinie gevormd.

Aanvalsmitrailleurs steunen deze beweging.

Moet de verdedigende mitrailleur, om zich tegen dezen aanval te keeren, omzwaaien, dan gaan oogenblikkelijk de in front liggende groepen voorwaarts, de andere gaan liggen en dekken zich.

Zoo ontstaat dan een wisselwerking.

Zoo snel dit kan, dringen L. M.'s van den aanvaller naar voren om rug en flank van de doorgedrongen troepen te beschermen. Dit is van groot belang. Weer vestig ik er de aandacht op, dat daarvoor geen aanwijzingen kunnen worden afgewacht door den Sectie-Ct. (groeps-ct. v. d. Aanwijzingen). Op deze wijze dringt de aanvaller naar voren, werpt ten slotte met handgranaten, wanneer deze hun doel kunnen bereiken, en gaat over tot het handgemeen, gesteund door de volgende golven.

Ik wijs er op, dat de verdediger, ook nu, de voorste linie niet dicht bezet kan hebben, omdat anders, L. M.'s, Z. M.'s, Infanteriegeschut, L. B.'s. en handgranaten een ware slachting zouden aanrichten.

De ijle stormlinie heeft tegenover zich een ijle linie, vindt haar steun in de hulpwapens en ten slotte in de aangerukte groepen.

Gedurende dit handgemeen gaan de L. M.'s. ten spoedigste naar voren om den tegenaanval af te slaan.

Deze wordt dus ontvangen met handgranaten, geweervuur en mitrailleurvuur.

Afgeslagen aanval. Wordt de aanval afgeslagen, dan moet getracht worden zoo spoedig mogelijk opnieuw tot een groepeerling in de diepte over te gaan, omdat anders tegenaanvallen kans van slagen hebben. Hiervoor moeten de Z. M.'s. dienen, die op den afstand van 400 M. zijn gebleven.

Gelukte aanval. Heeft de aanval succes, dan dringen alle afdeelingen, die naar voren kunnen, door, zonder op haar nevenafdeeling te letten. De richting moet gehouden worden naar dat onderdeel, dat het verste vooruit is.

De L. M.'s. gaan naar voren. Ze beveiligen de flanken van de doordringende aanvalstroepen. Reserven rukken op en beveiligen de flank door in die richting aan te vallen, tevens geven zij steun aan de voortgaande troepen. Ze vormen de nieuwe diepteopstelling. Men vermijde vooral het verdichten van de voorste aanvalsgolven.

Wijkt de verdediger verder, dan nemen alle Z. M.'s. het vervolgingsvuur over, terwijl de vervolging wordt doorgezet door de aangekomen reserves, die, zoo noodig, weer aanvallen op nieuwe verdedigingsstellingen.

Gedurende den aanval valt de duisternis in. Valt gedurende den aanval de duisternis in en wil men den aanval doorzetten, dan kunnen geleidelijk aan, de afstanden worden verkort, de linies worden verdicht.

De mitrailleurs zullen rechtuit vuren.

C. In boschterrein, bij nevel of bij nacht.

Aangezien de overzichtelijkheid van het aanvalsterrein gering is, zal de frontbreedte van de compagnieën moeten worden verkleind tot ± 150 M. en zullen de afstanden van de verschillende golven moeten worden verminderd. Men heeft nu veel meer kans door met flankgroepen voorwaarts te gaan, ontdekte mitrailleurnesten in de flank te kunnen grijpen. De aanvalstrailleurlinie kan worden verdicht tot ± 5 pas.

In hoofdzaak zal, daar de aanvalsartillerie in haar werking zeer wordt belemmerd, haar taak moeten worden overgenomen door het infanterie-geschut of door begeleidende aanvalsbatterijen. Deze kunnen dan op kortere afstanden komen dan overdag. Eveneens kunnen de L. B.'s meer naderen.

Dit gevecht vertoont dus veel overeenkomst met dat van vóór den oorlog. Alleen heeft hier geen verdichting van de voorste linie plaats, de mitrailleur blijft het vuur overnemen.

Opmerking over het infanterievuur. Het infanterievuur heeft in dezen oorlog veel van zijn waarde verloren. In het algemeen vuurt de infanterist alleen, wanneer hij geheel ongedekt ligt en bevindt hij zich achter een dekking, dan vuurt hij alleen, wanneer hij zekerheid heeft.

Daarmede is evenwel nog heelemaal niet gezegd, dat de schietopleiding moet worden verwaarloosd. Integendeel. Nu moet den man worden geleerd in een oogenblik een juistheidsschot te kunnen afgeven.

Tevens zal men door een goede schietopleiding aan de infanterie het zelfbewustzijn sterk naar voren brengen en zal zij het vertrouwen in haar vuurwapen niet verliezen.

(Wordt vervolgd.)

Enkele opmerkingen omtrent het gebruik van mitrailleurs in den loopgravenstrijd.

DOOR

E. SNOEK,

Eerste Luitenant der Infanterie.

Het voorschrift „Tactisch gebruik van infanterie-mitrailleurs” Ad. No. 93 van het jaar 1915 geeft wel aanwijzingen voor het gebruik in den bewegingsoorlog, doch van den loopgravenstrijd wordt niet gesproken. Men vindt in de „Tactische en Technische wenken voor de Landmacht I” en vervolg, verschillende wenken voor het gebruik van het wapen, maar het onderwerp wordt niet afzonderlijk behandeld, zooals dit met de artillerie het geval is en toch zou daar zeer veel voor te zeggen zijn.

Alleen punt 4h van het „Vervolg” is wat uitvoeriger en wordt daarin ongeveer een halve bladzijde besteed aan het bespreken van mitrailleuropstellingen.

In het Engelsche werkje: „Machine Gun Manuel” van Lt. H. Douglas trof ik eenige „Notes from the Front” aan en enkele dezer „opmerkingen” komen mij wel vermeldingswaard voor. Ze gelden in hoofdzaak voor de zware mitrailleurs, dus onze Schwarzlose en Vickers. Ik zal alleen behandelen, wat men niet, of minder uitgebreid, in onze reglementen en voorschriften kan vinden.

Mitrailleurs kunnen in h u i z e n als volgt gebruikt worden:

a. Men plaatst den mitrailleur achter in een kamer en vuurt door een open raam of een raam, waaruit een paar ruiten zijn genomen.

b. Een paar dakpannen worden van het dak genomen en men vuurt door de aldus verkregen opening.

c. Heeft een huis twee deuren of twee ramen onmiddellijk achter elkaar, dan kan men den mitrailleur achter het huis plaatsen en vuren door deze ramen of deuren — bij voorkeur flankvuur —.

d. Is er in het huis een kelder, dan verdient het aanbeveling in den kelder stelling te nemen, en, door een paar steenen te verwijderen, zoodoende langs het maaiveld te vuren, indien de omstandigheden zulks gedogen.

e. Het bedienend personeel moet in ieder geval dekking kunnen vinden achter zandzakken enz.

Men moet niet vergeten, dat artillerievuur in deze omstandigheden zeer gevaarlijk kan zijn en de mitrailleur snel van opstelling moet kunnen veranderen, waartoe (een) nieuwe stelling(en) in gereedheid moet(en) worden gebracht (vergelijk verder punt 117 P. V. I. I. 15).

Hooibergen kunnen op de volgende wijze worden benut:

De hooiberg (brandgevaar? S.) wordt van voren uitgehold.

a. Met wat los hooi kan het gat weer voor het gezicht worden aangevuld.

b. Boven op den hooiberg kan een opstelling worden gevonden.

c. De mitrailleur wordt achter den hooiberg geplaatst om flankvuur af te geven. Deze laatste wijze van opstelling is wel de verkieslijkste.

Loof- of naaldbomen met sterke takken bieden dikwijls een goede opstellingsplaats voor mitrailleurs aan (bijv. om over eigen troepen heen te vuren).

Hier geldt het zelfde beginsel als voor de infanterie, dat het niet goed is, geheel vóór in een boschrand stelling te nemen, omdat dan het wapen (en bediening) zeer spoedig door den vijand zou worden opgemerkt.

Bij mitrailleurs niet in loopgraven geplaatst, moet men er toch aan denken beveiligd te zijn tegen vuur in front en een zoodanige opstelling innemen, dat met de infanterie in de loopgraven goed kan worden samengewerkt. In den regel moet de mitrailleur flank (of kruis)vuur kunnen afgeven, en soms ook frontvuur. Om dit mogelijk te maken late men de borstwering ten deele uit zandzakken bestaan, waarbij men echter bedenke, dat deze zakken, indien zij geruimen tijd liggen zeer moeilijk snel weggenomen kunnen worden.

De bedieningsmannschappen moeten ook leeren, vlug den mitrailleur van de affuit te nemen en met affuit, doch ook zonder affuit, over de borstwering heen te vuren. Verschillende stellingen voor een mitrailleur moeten voorbereid worden en het snel verplaatsen moet veel beoefend worden.

In den regel worden de mitrailleurs in de gevechtloopgraven opgesteld, soms in de gemeenschapsloopgraven en ook wel — als het terrein zulks toelaat — achter het loopgravenstelsel.

In het laatste geval moet de opstelling zoodanig zijn, dat vuur kan worden gebracht:

a. over de loopgraven heen en op een strook terrein daarvoor gelegen.

b. op punten, welke bijzonder van belang zijn voor den vijand, speciaal voor het vijandelijke wapen of die een gedekte nadering van den vijand mogelijk maken.

In het Engelsche leger, zijn de mitrailleurs van een brigade ver-
eenigd onder Co. van één officier, den „Brigade Machine Gun Officer,”
(B. M. G. O.), die steeds in verbinding blijft met den „Brigadier.”

De volgende beginselen gelden voor dezen B. M. G. O.

- 1°. Alle mitrailleurs blijven in de loopgraven onder zijn commando.
- 2°. De Brigade Ct. brengt hem op de hoogte van den toestand en van diens plannen en deelt hem mede wat er van hem wordt verlangd.
- 3°. Hij voert zijn opdracht zelfstandig uit.
- 4°. Indien zulks mogelijk is, moet hem ruimschoots tijd worden gegeven om voorbereidende maatregelen te treffen.
- 5°. Ondercommandanten van loopgraafgedeelten mogen geen orders geven aan mitrailleurcommandanten! Men zal dit wel van zelfsprekend vinden, doch bij het gebruik van dit wapen in loopgraven ligt het toch niet zoo voor de hand, als in overeenkomstige gevallen van den bewegingsoorlog.

Ik laat hier de laatste zinsnede van blz. 115 van het Engelsche werkje volgen:

„In many cases, however officers in command of troops in sections „of trenchline have considered they are also in command of the „machine guns placed in that portion of the trench occupied by their „troops. This has led to: —

- „1. The disadvantage of dual control.
- „2. The guns being placed in the same emplacement day after day.
- „3. The arrangements of Machine Gun Officer being interfered with.
- „4. The guns being located by the enemy through an unneces- „sary opening of fire ordered by an officer who is not an expert in machine-gun tactics.”

Indeeling van mitrailleurs bij de aanvallende infanterie.

A. Een gedeelte gaat met de infanterie voorwaarts.

Het vuur moet niet geopend worden vóór dat de infanterie aanvalt.

Hun taak is om het terrein, dat veroverd is, te beschermen tegen vijandelijke tegenaanvallen.

Zij moeten zoo vooruitgaan, dat zij nagenoeg zeker zijn de lijn van de infanterie te bereiken.

Vooraf moet bepaald worden, waar in de genomen loopgraven de mitrailleurs moeten worden opgesteld. Het is voorgekomen, dat acht mitrailleurs in een zelfde gedeelte van een loopgraaf kwamen als gevolg van onvoldoende samenwerking tusschen de verschillende mitrailleurcommandanten. Ook dat 6 mitrailleurs opgehoopt waren in één klein huisje.

B. Een gedeelte bestemd om de aanvallende infanterie te beschermen door vuur op vijandelijke infanterie in front.

De mogelijkheid om voor dit doel mitrailleurs te gebruiken en de opstelling is afhankelijk van:

1°. De terreingesteldheid.

2°. De ligging van eigen en vijandelijke loopgraven.

Na afloop van deze taak komen de mitrailleurs weer onder bevel van den mitrailleurcommandant (d. w. z. den Ct. van alle mitrailleurs).

C. Enkele mitrailleurs om den strijd met de vijandelijke aan te binden, tenminste als de opstellingen bekend zijn. Soms zullen deze mitrailleurs met de infanterie voorwaarts kunnen gaan, afhankelijk van terreingesteldheid enz.

D. Een gedeelte in reserve onder den Algemeenen Commandant. (Brigade-Commandant.)

Ze moeten inderdaad als reserve beschouwd worden en niet te spoedig aan het gevecht deelnemen, zooals wel eens is voorgekomen.

Indien de aanval uit meer dan één phase bestaat d. w. z. twee of meer afzonderlijke aanvallen, moeten voor elken aanval afzonderlijke orders gegeven worden. Voorbereidingen voor munitie-aanvulling, (het vullen van patroonbanden enz.) vroegtijdig te doen plaats vinden en wel zoo eenigszins mogelijk onder toezicht van een officier.

De „B. M. G. O.” moet bij den „Brigadier” blijven en over een voldoende aantal ordonnansen beschikken, afgezien van telefonische en optische seingemeenschap.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

Één officier voor een vier stukken sectie (peloton) werd niet voldoende geacht. Per twee stukken vond men een officier noodig.

Veel stelling verwisselen was noodzakelijk (nooit twee mitrailleurs dicht bij elkaar, niet minder dan 50 yards).

Indien de artillerie een mitrailleur onder vuur neemt, zijn twee methodes van handelen mogelijk.

1°. Het wapen naar een andere stelling brengen of opbergen in een schuilplaats.

2°. Met vuren ophouden en de bediening dekking zoeken.

De eerste methode schijnt de beste, hoewel met de laatste ook nu en dan zeer goede resultaten bereikt werden.

De afstanden waarop geschoten werd, liepen van 15—2800 yards (dit is niet in overeenstemming met het inrichten van mitrailleur-

stellingen uitsluitend voor vuur op korten afstand, zoals punt 4 h van het „Vervolg” aangeeft).

De goede samenwerking van mitrailleurs met uit de loopgraven aanvallende infanterie schijnt dikwijls veel te wenschen overgelaten te hebben.

Als redenen hiervoor kunnen de volgende omstandigheden aange-merkt worden.

1°. De moeilijkheid voor de mitrailleursectiën om de infanterie bij den aanval bij te houden.

2°. De zichtbaarheid van de methoden om het wapen te dragen. Veel verliezen kwamen voor in deze periode.

3°. Gebrek aan tactische kennis van een gedeelte van de jongere officieren.

4°. Gemis aan een goed overdacht plan v ó r d a t de aanval begon.

Ten slotte zij opgemerkt dat het aanbeveling verdient het wapen volgens het „rainbow mudge” systeem te verven, om de zichtbaarheid te verminderen.

Gegevens vreemde legers.

AMERIKA (Vereenigde Staten).

1. Bewapening.

a. Geweermunitie. Voor het 7,5 mM. Springfield geweer en de mitrailleurs zal vermoedelijk een nieuwe patroon worden ingevoerd. Projectiel-gewicht 17,5 gram (tegenwoordige kogel 15 gram). De mantel is zwaarder en de kern dichter, de achterzijde loopt af als de achtersteven van een vaartuig. Aanvangssnelheid 748 M., werkzame dracht 4000 M. (thans 2600 M.).

b. Mitrailleurs. Geweer-mitrailleur. Systeem Browning. Gewicht 6,8 K.G. Houder met 20 patronen. Zware mitrailleur ook systeem Browning. Waterafkoeling. Gewicht 16,7 K.G.

In 1912 per regiment 4 mitrailleurs, in 1920, 336 (zware en geweer-mitrailleurs).

c. Infanteriegeschut. Eischen aan een nieuw in te voeren infanteriehoutwitser gesteld: mogelijkheid van vlakbaan- en worpvuur, kaliber ongeveer 6,8 cM., dracht 3500 M. Deze vuurmond moet ter vervanging komen van de 8,1 cM. Stokesmortier (dracht 2000 M.), zoomede van het 3,7 cM. Fransche infanteriekanon (dracht 2400 M.).

d. Veldkanon, kaliber 7,5 cM., granaatgewicht 6,2 K.G., dracht 8500 M.

e. Veldhoutwitser, kaliber 155 mM. Type Schneider. Projectielgewicht 52 K.G., dracht 11000 M.

2. Bezettingstroepen in Duitschland.

3 Regimenten Infanterie.	4 Treincompagnieën.
1 Mitrailleurbataljon.	1 Transportcompagnie.
3 Veldbatterijen.	6 Motortransportcompagnieën.
3 Pioniercompagnieën.	1 Motorpark.
1 Veld-seinbataljon.	1 Militaire slachterij.
1 Ambulancecompagnie en 3 veldhospitalen.	1 Kleedinggroep.

3. Burgerpersoneel is sinds den wapenstilstand met ruim 16.000 man, d. i. 43% verminderd, zoodat er nog ruim 21.000 burgergeëmployeerden in het leger over zijn.

4. **Demobilisatie.** Tot 20 Februari j.l. waren 3.467.349 man gedemobiliseerd, daarvan 181.995 officieren.

5. **Sterkte en organisatie der Infanterie-Divisie, Brigade, enz.**

De Amerikaansche Infanterie-divisie is zeer sterk: 979 officieren en 27.880 man.

Zij bestaat uit:

2 Infanterie-Brigaden.

1 Brigade Veldartillerie.

1 Batterij loopgraafgeschut.

1 Regiment pioniers à 2 bataljons.

1 Veld-seinbataljon.

1 Auto-mitrailleurbataljon à 2 compagnieën.

De zware artillerie (kanon van 155 mM. en mortier van 240 mM.), zoomede de cavalerie en het anti-luchtvaartgeschut zijn in legerkorpsverband.

De Infanterie-Brigade, sterk 246 officieren en 8.169 man, bestaat uit: 2 regimenten infanterie en 1 mitrailleurbataljon (à 4 compagnieën).

Het Infanterie-Regiment, 112 officieren en 3720 man, bestaat uit: 3 bataljons, 1 mitrailleurcompagnie, 1 stafcompagnie en 1 verplegingscompagnie.

De mitrailleurcompagnie bestaat uit 3 pelotons van 4 mitrailleurs, voorts 4 reserve-mitrailleurs.

De stafcompagnie, sterk 8 officieren en 336 man, heeft een stafsectie, waarbij het regimentscommando en de muziek, een telefoonsectie, een pionier-bombardeersectie, een pioniersectie, 1 sectie van 3 kanonnen van 37 mM.

Het bataljon, sterk 26 officieren en 1000 man, is verdeeld in 4 compagnieën.

De infanteriecompagnie, sterk 6 officieren en 250 man, is verdeeld in staf (18 man) en 4 sectiën à 58 man.

De artilleriebrigade telt 3 regimenten van 2 à 3 bataljons en wel 2 regimenten elk van 24 vuurmonden van 75 mM. (in 2 afdelingen van 3 batterijen) en 1 regiment van 24 houwitsers van 155 mM. (2 afdelingen à 3 batterijen).

6. **Legersterkte, Maart 1920:** 239.223 man. Daarvan 191.275 in de Vereenigde Staten, zoomede (1 Januari) 19.453 in Europa.

Officierskorps (Februari '20): 8600 beroepsofficieren en 8500 tijdelijke officieren. Van de sinds den wapenstilstand ontslagen

militie-officieren is 33 0/0 (60.614 man) overgegaan in het korps reserve-officieren (O. R. C.).

BELGIE.

1. Diensttijd onder de wapenen (zie ook onder 2).

Onberedenen was 15 maanden, wordt voorloopig 12 maanden. Beredenen was 24 maanden, wordt voorloopig 17 maanden. Voor de gehuwden en kostwinners der lichteningen '14 t/m '19, die tengevolge van den oorlog niet op normale wijze onder de wapenen zijn geweest en in verband hiermede in 1919, 1920 en 1921 als „bijzondere lichting '19" onder de wapenen komen is een afzonderlijke regeling getroffen n.l.

a. Indeeling bij de onbereden wapens (infanterie, vesting-artillerie, genie, trein, telefoonformaties).

b. 1. Kostwinners en gehuwden met minstens 2 kinderen, 4 maanden verblijf onder de wapenen.

2. Gehuwden met 1 kind of zonder kinderen, 6 maanden idem.

2. Lichteningen onder de wapenen.

Komen voor eerste oefening onder de wapenen:

in 1920 van de bijzondere lichting '19: 1917 en 1918,

in 1921 van de bijzondere lichting '19: 1919, voorts de lichting 1920,

in 1922 de lichteningen 1921 en 1922.

In verband hiermede zijn, althans voor de eerstvolgende jaren, bij de onbereden troepen ongeveer 2 lichteningen tegelijk onder de wapenen, bij de bereden wapens (veldartillerie en cavalerie) zelfs 3, zoodat ondanks de onder 1 omschreven verkorte oefeningstijd, de onderdeelen op vrij groote sterkte blijven (zie ook onder 7).

3. Kosten der weermacht.

De begrooting voor 1920 geeft aan als:

A. gewone uitgaven leger: 513 miljoen francs.

idem idem marechaussée: 39 id. id.

B. buitengewone uitgaven leger: 39 id. id.

idem idem marechaussée: 9 id. id.

Totaal 600 id. id.

zegge zes honderd miljoen francs.

Een compensatie van 95 miljoen francs zal gevonden worden in bijdragen van Duitschland (bezettingsleger van 2 inf. divisien).

C. In deze uitgaven zijn niet begrepen de loopende uitzonderingsuitgaven, voortvloeiende uit den oorlog. Deze bedra-

gen 311 millioen francs, waarvan ongeveer de helft aan pensioenen, ondersteuning weduwen enz.

Ad A. Hiervan:

116 millioen voor jaarwedden en soldijen,
 336 " " kleeding en voeding der troepen,
 12 " " aankoop paarden,
 2 " " auto-mitrailleurs met munitie enz. ten behoeve der marechaussée.

Ad B. De buitengewone uitgaven (totaal 48 millioen francs) zijn grootendeels bestemd voor den bouw van 12 (twaalf) nieuwe kazernes ten behoeve van het zooveel grootere vredesleger (zie onder 4) zoomede voor uitbreiding der legerplaatsen. Voor de verdere inrichting der vliegekampen te Asch, Haeren en Schaffen is 3 millioen uitgetrokken, voor de verbetering der legerplaatsen te Beverloo en Brasschaet resp. 5, 5 en 2 millioen.

Nieuwe gebouwen krijgen respectievelijk de militaire draadlooze telegrafie, de militaire telegrafie en de directie van den autotreindienst. Hiermede is 5 millioen francs gemoeid.

Voor nieuwe kazernes ten behoeve van de tot 6200 man uitgebreide marechaussée is 9 millioen uitgetrokken.

Kosten per mandag op 1 Maart j.l.:

ongehuwde dienstplichtige: 5,17 francs,

gehuwde onderofficier: 13,25 francs.

De miliciens, die voor zijn opkomst onder de wapenen gehuwd was, ontvangt een dagvergoeding van 1 franc, voorts voor ieder kind $\frac{1}{2}$ franc.

Kosten per paarddag, naarmate van het slag van 8 tot 9,25 francs.

4. Legersterkte.

Oorlogssterkte 350.000 man, daarvan het veldleger 172.000 man, 1000 zware mitrailleurs, 3200 geweermitrailleurs, 950 vuurmonden, 156 loopgraafmortieren en 120 vliegtuigen, etappetroepen 64.000 man. Vredessterkte 100.000 man. Bevolking $7\frac{1}{2}$ millioen zielen.

Voor den oorlog bestond het veldleger in vredestijd uit: 20 regimenten infanterie, 10 regimenten cavalerie, 6 regimenten veldartillerie en 6 bataljons genietroepen à 2 compagnieën.

Thans is deze sterkte: 36 regimenten infanterie, 12 regimenten cavalerie, 18 regimenten veldartillerie, 3 regimenten zware artillerie en 22 bataljons genietroepen.

5. **Organisatie veldleger** (algemeen). De oorlogsorganisatie en de vredesorganisatie komen met elkaar overeen.

Het Belgische veldleger telt:

1 cavalerie-divisie.

6 z. g. n. legerdivisiën.

1 Brigade zware legerart. à 3 regimenten (Kanon van 10,5 cM., houwitser van 149 en 150 mM.) 1).

6 Eskadrilles vliegtuigen, 1 Vliegtuigenpark, eenige ballonsectiën.

Bataljons pontonniers, zoeklichten, spoorwegtroepen en telegraaf-troepen.

Een legerdivisie. (is feitelijk een legercorps) bestaat uit:

2 infanteriën divisiën.

1 lichte groep (1 regiment lanciers of jagers te paard, 1 compagnie wielrijders en 3 pantserauto-mitrailleurs).

1 regiment zware veldartillerie.

1 regimentscdo. pioniers met 1 bataljon (de 2 bataljons, bij de inf. div. ingedeeld, behooren verder tot dit regiment).

1 treinafdeeling, 1 park, 1 depot, 1 vliegtuig-eskadrille van 12 vliegtuigen.

De infanterie-divisie bestaat uit:

3 infanterie regimenten à 3 bataljons, 1 regiment lichte veld-artillerie (4 afdeelingen à 3 batterijen), 1 pionierbataljon (zie boven) en 1 reserve- en opleidingsbataljon.

De cavalerie-divisie bestaat uit:

3 cavalerie-brigaden, 2 bataljons wielrijders, 1 afdeeling rijdende artillerie à 3 batterijen, 1 comp. pion.-pontonn. wielrijders, 1 groep pantserautokanon-mitrailleurs, 1 sectie telegr. wielrijders.

Elke cavalerie-brigade (resp. guides, lanciers en jagers te paard) telt 2 regimenten en een mitrailleureskadron.

6. **Gegevens over de compagnie, de batterij, het eskadron.**

a. **Compagnie Infanterie:**

Gevechtssterkte. 139 geweren (bajonetten) 12 granaatgeweren (Viven-Bessières), 9 geweermitrailleurs, 11 pistolen.

Voertuigen. 1 keukenwagen, 1 waterwagen, 2 goederenwagens, 2 rijwielen.

b. **Compagnie mitrailleurs** (de 4e compagnie van elk bataljon):

Gevechtssterkte. 8 zware mitrailleurs, 88 karabijnen (bajonetten), 2 pistolen.

1) De „stelling artillerie” (155 kanon, 220 mortier, zoomede spoorwegartillerie en geschut van Engelschen oorsprong) is niet rechtstreeks bij het veldleger ingedeeld.

Voertuigen. 1 keukenwagen, 1 waterwagen, 1 goederenwagen, 5 patrooncaissons (met 1 paard), 8 rijwielen.

c. Batterij veld-artillerie:

Gevechtssterkte. 4 stukken, 72 karabijnen (bajonetten), 62 pistolen.

Voertuigen. 4 vuurmonden, 8 caissons, 1 caisson bevelsmiddelen, 1 goederenwagen, 1 proviandwagen, 1 keukenwagen, 3 rijwielen.

Paarden. 90 trekpaarden, 34 rijpaarden, 8 reserve paarden.

d. Divisie-eskadron:

Gevechtssterkte te paard: 125 sabels.

„ te voet: 131 karabijnen (bajonetten), 2 zware mitrailleurs, 8 pistolen.

Voertuigen. 1 keukenwagen, 1 patrooncaisson, 1 goederenwagen.

e. Eskadron der Cav. divisie.

Gevechtssterkte te paard: 121 sabels.

„ te voet: 123 karabijnen (bajonetten), 8 geweer-mitrailleurs, 14 pistolen.

Voertuigen. 1 keukenwagen, 1 goederen auto.

7. Vredessterkte Februari 1920.

Compagnie infanterie: 4 officieren, 22 ond. off. en korporaals, 115 man.

Batterij veld-artillerie: 2 à 3 officieren 14 ond. off. en korporaals, 100 man, 68 paarden.

Divisie-eskadron: 4 officieren, 26 ond. off. en korporaals, 150 man, 125 paarden.

Inhoud van Tijdschriften (N. O. I).

Indisch Militair Tijdschrift, afl. Januari.

Bevat, behalve de gewone rubrieken, verslagen van de behandeling der suppletoire begrooting (met de diverse nota's van den Volksraad) en een tweetal uit de N. Rott. Ct. overgenomen wetenswaardigheden, drie grootere artikelen.

Het eerste geeft een verslag van een afstandsmarsch van infanterie-officiers-patrouille der Japansche Gardedivisie.

Het doel van dezen marsch was, na te gaan het uithoudingsvermogen en de snelheid van zulke patrouilles. Ze bestonden uit 1 officier, 1 onderofficier en 3 man gekleed in marschtenue zonder broodzak.

De afstand bedroeg $88\frac{1}{2}$ KM. en werd door de snelste patrouille afgelegd in 12 uur 27' zoodat gedurende dien tijd is geloopt, met een snelheid van ruim 7 K.M. per uur!

Ontegenzeggelijk een kranige prestatie. Ook onze Infanterie in Indië kan loopen, dat heeft ze meermalen bewezen. Toch hopen wij niet, dat men er daar toe zal overgaan, dergelijke verrichtingen na te bootsen, waaraan men, naar het mij voor wil komen, in de praktijk niet al te veel heeft.

De luitenant-kolonel H. J. D. de Fremery bespreekt vervolgens, aan de hand van de jongste gegevens omtrent de door de belligerenten in de laatste stadia van den krijg gebezigde geschutsoorten, de nieuwe denkbeelden omtrent samenstelling, gebruik, kaliber, munitie en vervoer van Artillerie.

Wat de taak der artillerie betreft, onderscheidt hij divisie-, korps- en legerartillerie. Voor elk der onderdeelen geeft hij de meest gewenschte typen en kalibers aan.

De Veldartillerie moet 7.5 cM. kal., $P = \pm 7$ KG., Max. Dracht ± 10.000 M. hebben en kan zwaarder worden, indien aan den eisch van automobiliseering wordt tegemoet gekomen.

Lichte en zware veldhouwitsers tot 15 cM., lange kanonnen tusschen 7.5 en 15 cM. vervolmaken de bewapening naast zwaar krombaangeschut. Interessant — en vooral voor Nederland, omdat men ze daar nog niet — en voor Indië, omdat men ze daar reeds eenige jaren heeft — is het hoofdstuk: vervoer der veldhouwitsers, dat zich voornamelijk beweegt op gebied der autotraction, althans vervoer middels auto's, waarvoor diverse soorten worden aanbevolen.

Voor den modernen artillerist een uiterst leerzaam artikel. (Zooals men weet was de schrijver in Bandoeng commandant van de autotractie-artillerie).

De eerste luitenant der Infanterie J. A. van Staveren bespreekt ten slotte de waarde van de aanwending van rook als strijdmiddel. Na de wijze van rookvorming te hebben besproken, behandelt hij de aanwending van den rook voor aanvaller en verdediger, bij terugtochten, bosch-, dorps- en riviergevechten, alsmede de deelen, aan dit strijdmiddel verbonden.

Hij hoopt, dat het Indische Legerbestuur spoedig maatregelen zal treffen, om ook dit moderne strijdmiddel in ons Leger ingang te doen vinden.

W.

Het Orgaan der Ned. Ind. Off. Ver. Afl. Januari.

De inhoud vermeldt een twintigtal groote en kleine bijdragen, welke wij uiteraard niet alle kunnen bespreken.

Kapitein B. vervolgt zijn reisbeschrijving van Amerika naar Nederland en door de nieuwe wereld op de hem eigen, onderhoudende wijze.

Paideia, geeft een verhandeling over Militaire Opvoeding, als antwoord op de bestrijding van kapitein Kroon van Paideia's artikel over Paedagogie en vervolgens een beschouwing over „een verdediging van het beleid van het Hoofdbestuur der N. I. O. V.", welk beleid in den laatsten tijd nogal eens is aangevallen door velen, die zouden willen, dat de Off. Ver. krachtiger op zou treden, meer zou eischen dan vragen. Over deze questie zal, denken wij, op het in April te Bandoeng te houden Jaarcongres nog wel een hartig woordje worden gezegd, want bij een deel der officieren begint de stemming, helaas, naar het schijnt, te veranderen in ongunstigen zin.

Verder is in deze aflevering nog van belang het Verslag van de Commissie destijds door de N. I. O. V. ingesteld om te trachten een regeling te vinden voor het afdoen van eerezaken.

De verdere, kleinere bijdragen en de gewone rubrieken kunnen onbesproken blijven.

W.

Boekaankondiging.

„Der deutsche Generalstab in Vorbereitung und „Durchführung des Weltkrieges“ von H. VON KUHL, General der Infanterie z. D., Dr. phil., im Kriege Chef des Generalstabes der Ersten Armee, später der Heeresgruppe Kronprinz Rupprecht. *Berlin*, 1920. ERNST SIEGFRIED MITTLER UND SOHN. (Prijs: Mk. 15, gebonden Mk. 18.)

Indien men mocht verwachten, dat dit werk eene doorwrochte studie vormt ter voorlichting omtrent het geheele domein van de „voorbereiding en doorvoering van den oorlog“ door den Duitschen generalen staf, dan wordt men bij de bestudeering lichtelijk teleurgesteld.

Men mist, om iets te noemen, de voorbereiding en uitvoering van de mobilisatie, van het spoorwegvervoer en van de concentratie van 1914. Vooral het spoorwegvervoer schijnt aan Duitsche zijde zooveel mogelijk in een geheimzinnig waas gehuld te moeten blijven. Te dien aanzien worden slechts de in de opvolgende jaren 1871—1914 uitgewerkte operatieplannen, in groote trekken, doch zulks op interessante wijze, behandeld.

De voormalige Duitsche generale staf is hier niet in talrijke medewerkers aan het woord. Het geschrift draagt min of meer het persoonlijk stempel van den schrijver, die voor den oorlog lange jaren de medewerker van von Schlieffen en Moltke II is geweest en tijdens den krijg opvolgend chef van den staf van von Kluck en van de legergroep Rupprecht was. Het vormt ten deele een verweer tegen de kritiek in Duitschland na den oorlog tegen den generalen staf gericht door de „stuurlui aan den wal“ als: Prof. Steinhausen, rijksdaglid Gothem, de veelschrijver Immanuel e. a.

Met dit voorbehoud vormt de studie eene zeer interessante bijdrage vooral voor de voorgeschiedenis van den oorlog en zulks voor wat de beoordeeling der eventueele tegenstanders door den Duitschen generalen staf betreft. Het belang van een goed werkende inlichtingenafdeeling, ook in vreedestijd, blijkt daaruit zeer duidelijk.

Ook ten aanzien van het werk van den generalen staf tijdens den oorlog getuigt het geschrift van generaal v. Kuhl van de wetenschappelijke ontwikkeling en de groote werkkraft, die den Duitschen generalen staf tot den dag, waarop hij ontbonden werd, 1 October 1919, veelal hebben gekenmerkt.

„Unfehlbar waren wir gewisz nicht,“ zegt schrijver, „aber fleiszig“
„Wir kannten keinen 8 stündigen Arbeitstag.“

G. v. V.

Ter aankondiging ontvangen.

Sijthoff's bibliotheek voor lichamelijke opvoeding.

2e deel. De beteekenis van het Voetbalspel en hoe dit gespeeld wordt, (Wenken voor voetballers en scheidsrechters), door H. A. MEERUM TERWOGT.

3e deel. De drie „K”'s. Kennis — karakter — kracht. (Een betoog voor de lichamelijke opvoeding onzer jeugd), door JAN FEITH.

Leiden, A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERSMAATSCHAPPIJ.

De leugen in het karakter, door FR. PAULHAN, vertaald onder toezicht van en met een inleiding voorzien door Dr. H. VAN DER HOEVEN Jr. Zenuwarts te Utrecht. *Rotterdam*, W. L. EN J. BRUSSE'S UITGEVERSMAATSCHAPPIJ.

Gemobiliseerd. Landweerdistrict Haarlem (21 L. W. I.) aan de grenzen en te Huisduinen, door den Oud-commandant T. L. VAN WAGTENDONK, Luitenant-Kolonel b. d. *Bloemendaal*, VEREENIGDE DRUKKERIJEN EIKELENBOOM EN TIMMER.

Telefunken Zeitung. Nauen-Nummer. August 1919.